

PRIROČNIK

za krepitev poslovnega
organiziranja zasebnih
lastnikov gozdov z deležniki
gozdno-lesne verige



Špela Pezdevšek Malovrh
Zala Uhan • Janez Krč • Nike Krajnc

PRIROČNIK

za krepitev poslovnega
organiziranja zasebnih
lastnikov gozdov z deležniki
gozdno-lesne verige

Špela Pezdevšek Malovrh
Zala Uhan • Janez Krč • Nike Krajnc

Glavna in odgovorna urednica:
Špela Pezdevšek Malovrh

Ljubljana, 2023

Naslov publikacije: Priročnik za krepitev poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige

Avtorji publikacije: Špela Pezdevšek Malovrh
Zala Uhan
Janez Krč
Nike Krajnc

Glavna in odgovorna urednica: Špela Pezdevšek Malovrh

Lektoriranje: Meta Uhan

Avtorji fotografij: Vasja Leban, Milan Kobal, Christian Höök, Nike Krajnc, Špela Ščap in Marjan Dolenšek

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva - Deljenje pod enakimi pogoji 4.o Mednarodna licenca. / This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.



Založnik: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire,
Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica

Oblikovanje in prelom: Birografika BORI, d. o. o.

Tisk: Birografika BORI, d. o. o.

Naklada: 200 izvodov

Publikacija je brezplačna.

1. izdaja

Ljubljana, 2023

Sofinanciranje: Publikacija je nastala v sklopu ciljnega raziskovalnega projekta »Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa« (V4 – 2013), ki sta ga v okviru raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo si hrano za jutri« financirala Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

Publikacija je v digitalni obliki prosto dostopna na: <https://doi.org/10.20315/SilvaSlovenica.0024>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

005.575-024.62:630*682

PRIROČNIK za krepitev poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige / Špela Pezdevšek Malovrh ... [et al.] ; glavna in odgovorna urednica Špela Pezdevšek Malovrh. - 1. izd. - Ljubljana : Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire : Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica, 2023

ISBN 978-961-6020-86-2 (Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire)

COBISS.SI-ID 168349955

PREDGOVOR

V Sloveniji se po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije soočamo z nizko realizacijo načrtovanega poseka v zasebnih gozdovih, na kar vplivajo majhne in razdrobljene gozdne posesti, veliko število solastnikov in spremenjen odnos zasebnih lastnikov gozdov do njihovega gozda. Na gozdno-politični ravni so bili sprejeti posamezni ukrepi za rešitev problema neučinkovitega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, med katerimi je tudi povezovanje (tako interesno kot poslovno) zasebnih lastnikov gozdov in poslovno sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige. Kljub prizadevanju, da bi v praksi to zaživel, pa ugotavljamo, da ne dosegamo željenih rezultatov, saj tovrstnega povezovanja med zasebnimi lastniki gozda oziroma njihovega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige praktično ni. Omenjena dejstva nakazujejo na potrebo po spodbujanju in vzpostavitvi novih poslovnih modelov med zasebnimi lastniki gozdov v obliki poslovnega povezovanja ter med zasebnimi lastniki gozdov in deležniki gozdno-lesne verige v obliki poslovnega sodelovanja.

V okviru projekta MOBILES, Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa, delovnega sklopa 4: Poslovni modeli med zasebnimi lastniki gozdov in drugimi deležniki, smo želeli nadgraditi obstoječe znanje o poslovnem povezovanju zasebnih lastnikov gozdov in poslovnem sodelovanju zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige. Glavni namen delovnega sklopa je bil, preučiti obstoječe poslovne modele in odnose med zasebnimi lastniki gozdov in deležniki gozdno-lesne verige tako v Sloveniji kot tudi v tujini, analizirati pripravljenost zasebnih lastnikov gozdov za poslovno povezovanje in poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige ter na podlagi mnenj zasebnih lastnikov gozdov in deležnikov gozdno-lesne verige oceniti primernost posameznih poslovnih modelov z vidika učinkovitejšega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi ter predstaviti prednosti in slabosti le-teh.

Na podlagi izvedenih analiz, ankete med zasebnimi lastniki gozdov, intervjuji z deležniki identificiranih poslovnih modelov in participativnih delavnic z lastniki in deležniki gozdno-lesne verige smo pripravili priročnik za krepitev poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov ter njihovega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige.

Namen *Priročnika za krepitev poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige* je, da na preprost in razumljiv način predstavlja različne oblike poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige ter podaja smernice za prihodnji razvoj poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov.

Priročnik je v prvi vrsti namenjen zaposlenim v javni gozdarski službi, ki opravljajo naloge gozdarskega svetovanja, saj so prav njih zasebni lastniki gozdov prepoznani kot ključne deležnike (iniciatorje in svetovalce) pri poslovnem organiziranju zasebnih lastnikov gozdov. Prav tako je priročnik namenjen drugim deležnikom, ki se pri svojem delu srečujejo z zasebnimi lastniki gozdov. Poleg tega pa so oblike poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige, predstavljene v tem priročniku, pomembne za ozaveščanje zasebnih lastnikov gozdov v Sloveniji.

Želimo si, da priročnik postane koristen vir informacij in da uporabniku olajša pridobivanje novih znanj s področja poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige. Menimo, da s tem prispevamo k ustanavljanju novih poslovnih modelov ter pripomoremo k učinkovitejšemu gospodarjenju v zasebnih gozdovih in večji mobilizaciji lesa iz zasebnih gozdov.

Avtorji

Kazalo

1. Uvod	5
2. Zakonska izhodišča	7
3. Poslovno sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige	11
Oddaja gozda v zakup	15
Oddaja gozda v upravljanje	18
4. Poslovno povezovanje (organiziranje) zasebnih lastnikov gozdov	21
Zadruga	24
Gospodarska družba	28
Strojni krožek	32
Strojna skupnost	37
Skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov	40
5. Smernice za prihodnji razvoj poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov	45
6. Uporabljena literatura	50

UVOD



Uvod

Slovenija je ena izmed najbolj gozdnatih držav Evrope (UNECE/FAO, 2020). V posestni strukturi gozdov prevladujejo zasebni gozdovi (77 %) (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2022, 2023). Za te gozdove je značilno, da so v lasti velikega števila lastnikov, ki imajo v lasti majhne in razdrobljene gozdne posesti – 85,3 % zasebnih gozdnih posesti je manjših od 5 ha, kar predstavlja 45,4 % površine gozdov (Pisek, 2023).

Zasebni lastniki gozdov v Sloveniji so zelo heterogeni, to se kaže v njihovem odnosu do gozda in ciljih gospodarjenja z gozdom (Pezdevšek Malovrh in sod., 2015; Kumer in Potočnik Slavič, 2016; Ficko, 2019; Kumer, 2019). Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi je pretežno namenjeno pridobivanju lesa za lastne potrebe, zasebni lastniki gozdov pa ne glede na velikost gozdne posesti sečnjo in spravilo lesa najpogosteje opravijo sami oziroma s pomočjo družinskih članov (Ščap in sod., 2021). V zadnjih desetletjih opažamo demografske spremembe, ki se že odražajo v zmanjševanju deleža kmečkega prebivalstva (Nared in sod., 2019). Vedno več je zasebnih lastnikov gozdov, ki živijo v mestih in nimajo ustreznega gozdarskega znanja. Posledično ti zasebni lastniki gozdov sečnjo in spravilo lesa pogosteje opravijo z najetimi izvajalci gozdarskih storitev ali pa z gozdom ne gospodarijo. Zato podatek Zavoda za gozdove Slovenije, da realizacija gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih del v gozdovih ne dosega načrtovane, ne preseneča. V letu 2022 je bilo realiziranega le 64 % načrtovanega poseka, izvedenih pa je bilo manj kot polovica gozdnogojitvenih del (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2022, 2023).

Problem nizke realizacije načrtovanega poseka je bil prepoznan tudi na gozdno-politični ravni, kjer so bili že pred časom sprejeti posamezni ukrepi, da bi rešili probleme, povezane z neučinkovitim gospodarjenjem z zasebnimi gozdovi. Med pomembnimi ukrepi, ki so predvideni, je tudi povezovanje (tako interesno kot poslovno) zasebnih lastnikov gozdov in poslovno sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige. Pretekle raziskave (npr. Iveta in Pezdevšek Malovrh, 2021; Javornik, 2022; Pezdevšek Malovrh in Uhan, 2022; Pezdevšek Malovrh in sod., 2023) in Operativni program za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa za obdobje 2017-2021 (2017) ugotavljajo, da ne dosegamo željenih rezultatov na področju poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov oziroma poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige, saj tovrstnega povezovanja in sodelovanja praktično ni.

Kljub temu pa med zasebnimi lastniki gozdov obstaja interes in pripravljenost za poslovno povezovanje oziroma organiziranje in poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige. Na njihovo pripravljenost za poslovno povezovanje vplivajo starost, velikost posesti in prisotnost gospodarjenja. Večjo pripravljenost za poslovno povezovanje izkazujejo mlajši lastniki gozdov, stari do 50 let, ki imajo v lasti več kot 5 ha gozda in gospodarijo s svojim gozdom. Na pripravljenost zasebnih lastnikov gozdov za poslovno sodelovanje s ponudniki gozdarskih storitev pa vplivata velikost posesti in preteklo sodelovanje s ponudniki gozdarskih storitev. Večjo pripravljenost za poslovno sodelovanje s ponudniki gozdarskih storitev pri izvedbi del ali skupnem nastopu na trgu izkazujejo lastniki gozdov, ki imajo v lasti več kot 5 ha gozda in so v preteklosti že sodelovali s ponudniki gozdarskih storitev (Pezdevšek Malovrh in sod., 2023).

Da bi izboljšali stanje na področju poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov in njihovega poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige je pomembno, da spodbujamo tovrstno povezovanje in sodelovanje ter da jim predstavimo prednosti in slabosti poslovnega povezovanja in sodelovanja.

V Priročniku za krepitev poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige, ki je pred vami, želimo predstaviti različne oblike poslovnega povezovanja in sodelovanja in njihove prednosti in slabosti ter podati smernice za prihodnji razvoj.

ZAKONSKA IZHODIŠČA



Zakonska izhodišča

Za uresničevanje ciljev gozdarske in kmetijske politike se na politični ravni spodbuja prostovoljno poslovno združevanje oziroma organiziranje zasebnih lastnikov gozdov oziroma njihovo sodelovanje z deležniki vzdolž gozdno-lesnih verig.

Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (Ur. l. RS, št. 111/07) navaja nepovezanost lastnikov gozdov pri izvedbi del v gozdovih in prodaji lesa kot dejavnik, ki zmanjšuje gospodarske učinke gozdov in kot ukrep predvideva njihovo povezovanje. V poglavju »Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi« za doseganje cilja, povezanega z izboljšanjem organiziranosti zasebnih lastnikov gozdov, predvideva tri usmeritve: spodbujanje povezovanja lastnikov gozdov, pospeševanje kapitalskega povezovanja lastnikov gozdov za pridobivanje in predelavo lesa in zagotovitev finančnih spodbud za povezovanje lastnikov gozdov.

V **Zakonu o gozdovih** (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih, Ur. l. RS, št. 110/07) je dodano poglavje IX.a Zdrževanje, ki spodbuja prostovoljno združevanje zasebnih lastnikov gozdov v društva lastnikov gozdov, kot ukrep za »povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase« in strojne kroške za »učinkovitejšo uporabo gozdarske mehanizacije ter opreme, delovne sile in drugih proizvodnih zmogljivosti«. Dodatno pa so v 48. členu zakona predvidena finančna sredstva iz proračuna Republike Slovenije za sofinanciranje začetka dejavnosti združenj lastnikov gozdov, nastalih na podlagi pogodbe ali zakona.

Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Ur. l. RS, št. 73/08) določa, da se zaradi spodbujanja učinkovitejšega gospodarjenja z gozdovi sofinancira stroške za ustanavljanje združenj lastnikov gozdov in za njihovo delovanje. Delež sofinanciranja lahko doseže največ 50 % stroškov. Združenje lahko konkurira za sofinanciranje stroškov delovanja največ za obdobje 5 let po ustanovitvi združenja.

Sofinancirajo se lahko stroški:

- ▶ ustanovitve združenja, kot so: priprava vse potrebne dokumentacije, vključno z notranjimi predpisi združenja, registracija in odprtje računa, priprava zunanje podobe združenja, nabava nujne opreme za delovanje in drugi stroški, ki nastanejo pred začetkom delovanja združenja,
- ▶ delovanja združenja, ki so lahko: stroški najemnine za prostore in drugi materialni stroški, drugi funkcionalni stroški in stroški dela,
- ▶ promocije združenja: udeležba na sejnih in podobnih prireditvah, izdaja promocijskega materiala in podobno.

Sredstva za sofinanciranje dejavnosti združenj lastnikov gozdov pridobijo združenja lastnikov na podlagi priglasitve na javni razpis, ki ga razpiše ministrstvo, in sklenjene pogodbe o sofinanciranju dejavnosti združenj.

Zakon o kmetijstvu (Ur. l. RS, št. 45/08) v poglavju XI Zdrževanje določa, da se za uresničevanje ciljev kmetijske politike spodbuja prostovoljno proizvodno ali poslovno združevanje kmetijskih gospodarstev v zadrugah ali drugih združenjih. Prav tako zakon določa, da lahko za učinkovitejšo rabo kmetijske in gozdarske mehanizacije ter opreme, delovne sile in drugih proizvodnih zmogljivosti kmetijska gospodarstva ter nosilci ali člani kmetije in lastniki gozdov ustanovijo strojni krošek, preko katerega lahko izvajajo storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo. Nadalje zakon določa tudi, kaj so skupine proizvajalcev za skupno trženje.

Premik v smeri poslovnega povezovanja je bil in je predviden s pomočjo podpor organizacijam proizvajalcev za trženje na področju gozdarstva na podlagi **Programa razvoja podeželja v programskem obdobju 2014 - 2020** (Poročilo o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa do 2014, 2016) in v **Strateškem načrtu skupne kmetijske politike 2023 - 2027**. V Programu razvoja podeželja 2014 - 2020 do 2022 so bili prepoznani problemi nepovezanosti zasebnih lastnikov gozdov in negativni učinki razdrobljenosti posesti. Zapisano je, da se ti učinki kažejo tudi naprej po gozdno-lesni verigi, zato je program spodbujal povezovanje v skupine proizvajalcev za trženje. V Strateškem načrtu skupne kmetijske politike 2023 - 2027 (2021) je prepoznano pomanjkanje znanja pri zasebnih lastnikih gozdov na področju podjetniških spretnosti, ekonomike, trženja, finančnega upravljanja in digitalne pismenosti, zato spodbuja kolektivne oblike sodelovanja (skupine proizvajalcev za skupno trženje in organizacije proizvajalcev). V okviru intervencijskega razvojnega projekta IRP10 – Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju so predvidene podpore za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju. Do podpore so upravičene pravne osebe ali jasno opredeljeni del pravne osebe, registrirane v skladu z Zakonom o zadrugah (Ur. l. RS, št. 97/09 in 121/21) ali Zakonom o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/09, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19, 158/20, 18/21, 18/23 in 75/23). Dodatno pa Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023 - 2027 v okviru intervencijskega razvojnega projekta IRP 07 – Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu kot upravičence do podpore prepoznava pravne in fizične osebe (lastnike gozdov), njihova združenja, skupine lastnikov gozdov, zakupnike gozdov, skupine proizvajalcev za trženje s področja gozdarstva, zadruge in podjetja (mora imeti registrirano dejavnost sečnja ali storitev za gozdarstvo).

Predlog novelacije Akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji (Les je lep) predvideva ukrep Podpora večji mobilizaciji lesa iz zasebnih gozdov, kjer se med drugim predvideva:

- ▶ podpora za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu,
- ▶ podpora povezovanju lastnikov gozdov za skupni nastop na trgu,
- ▶ poslovno povezovanje oziroma sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z ostalimi deležniki vzdolž gozdno-lesnih verig,
- ▶ aktivnejše vključevanje zasebnih lastnikov gozdov v lokalno gozdno-lesno verigo in
- ▶ podpora za izboljšanje strokovnega znanja s področja pridobivanja in prodaje lesa.



POSLOVNO SODELOVANJE ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV Z DELEŽNIKI GOZDNO-LESNE VERIGE





Poslovno sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige

Zasebni lastniki gozda pri gospodarjenju s svojim gozdom lahko dolgoročno ali kratkoročno poslovno sodelujejo z različnimi deležniki oziroma t. i. poslovnimi partnerji, ki so lahko **javni partnerji**: država, lokalne skupnosti, drugi javni partnerji, ki jih ustanovi država, **oblike poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov**: zadruge, strojni krožki in **zasebni partnerji**: pravne ali fizične osebe kot gospodarski subjekti. Namen tovrstnega poslovnega sodelovanja v gozdarstvu je predvsem povezan z izkoriščanjem gozdov¹, povečanjem ekonomskih donosov iz gozda, nudenjem storitev zasebnim lastnikom gozdov pri gospodarjenju in aktivnejšemu vključevanju zasebnih lastnikov gozdov v gozdno-lesno verigo.

Poslovna sodelovanja so lahko **pogodbena sodelovanja in nepogodbena sodelovanja**.

Pogodbena sodelovanja se sklenejo na podlagi sklenjenih pisnih pogodb, ki urejajo medsebojna razmerja med pogodbenimi partnerji in izvrševanje pogodbenih dogovorov. Koristi in prednosti sklepanja formalnih pogodb se kažejo predvsem v zagotavljanju pravne varnosti, v varstvu pogodbenih interesov in za dokazovanje izjavljene volje (Puharič, 1995).

Nepogodbena sodelovanja se sklepajo brez pisne pogodbe, na podlagi ustnih dogovorov med poslovnimi partnerji. Pomembno je le, da se pogodbeni stranki strinjata glede pomembnih delov pogodbe oziroma posla, ki ga sklepata. Sklenjeni dogovor v tem primeru temelji na podmeni zaupanja v izrečeno in usklajeno voljo pogodbenikov (Puharič, 1995).

Kratkoročno poslovno sodelovanje, tako pogodbeno kot nepogodbeno, nastopi, ko zasebni lastnik gozda s poslovnim partnerjem sklene pogodbo oziroma se ustno dogovori za enkratno izvedbo storitve (npr. izvedbo sečnje in spravila lesa, izvedbo gozdnogojitvenih ali varstvenih del ter prevoz okroglega lesa in lesnih sekancev) ali odkupa/prodaje blaga (prodajo lesa na panju, odkup gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti).

Dolgoročno poslovno sodelovanje se sklene v obliki pogodbenega sodelovanja in nastopi, ko zasebni lastnik gozda s poslovnim partnerjem sklene pogodbo o gospodarjenju z gozdovi. Poslovno razmerje se sklene vsaj za dobo veljavnosti načrtov za gospodarjenje z gozdovi. V Sloveniji obstajata dve različni obliki dolgoročnega poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige, in sicer: oddaja gozda v zakup in oddaja gozda v upravljanje.

¹ Izkoriščanje gozdov najpogosteje zajema sečnjo in spravilo lesa, prodajo gozdnih lesnih sortimentov, opravljanje varstvenih in gojitvenih del ter vseh drugih del, ki so potrebna za zagotavljanje socialnih in ekoloških funkcij gozdov, ter gradnjo in vzdrževanje gozdne infrastrukture.

Zasebni lastnik gozda pri gospodarjenju s svojim gozdom sodeluje z deležniki gozdno-lesne verige oziroma t.i. poslovnimi partnerji na podlagi formalnega sodelovanja (sklenjenih pogodb med poslovnimi partnerji) oziroma neformalnega sodelovanja (ustnega dogovora med poslovnimi partnerji).



Veljavna pravna ureditev

Obligacijsko pravo ureja obligacijska razmerja enakopravnih udeležencev (razmerja med pravnimi in fizičnimi osebami). Temeljni zakon, ki v Sloveniji ureja obligacijsko pravo, je Obligacijski zakonik (Ur. l. RS, št. 97/07, 64/16 in 20/18). Ta zakonik vsebuje temeljna načela in splošna pravila za vsa obligacijska razmerja. Za obligacijska razmerja, ki jih urejajo drugi zakoni, se uporabljajo določbe obligacijskega zakonika, ki niso urejene v takem zakonu. Zakonske določbe obligacijskega zakonika so dispozitivne narave², kar pomeni, da udeleženci lahko uredijo svoje obligacijsko razmerje drugače, kot je določeno v obligacijskem zakoniku, če iz posamezne določbe obligacijskega zakonika ali iz njenega smisla ne izhaja kaj drugega.

Podvrsta obligacijskega prava je *pogodbeno pravo*, kjer gre za pravila o obliki in vsebini posameznih vrst pogodb. Pogodba je pravni posel, s katerim se ustanovijo (nastanejo), prenehajo ali se spremenijo pravice in obveznosti oziroma pravna razmerja poslovnih partnerjev. Pogodbene obveznosti (predmet pogodbe) so lahko v tem, da nekdo nekaj da (npr. izroči prodano stvar, plača dogovorjeno kupnino), stori (npr. izvede posek in spravilo izbranih dreves), opusti (npr. ne izvedba sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v gozdovih) ali trpi (npr. lastnik gozda dovoli spravilo, prevoz ali pa zložitev gozdno lesnih sortimentov v svojem gozdu drugemu lastniku gozda).

Določbe obligacijskega zakonika se uporabljajo tudi za *gospodarske pogodbe*, ki jih sklepajo gospodarski subjekti. Med gospodarske subjekte se štejejo gospodarske družbe in druge pravne osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost, ter samostojni podjetniki posamezniki. Po obligacijskem zakoniku je pogodba sklenjena, ko se pogodbeni stranki sporazumeta o njenih bistvenih sestavinah. Pogodba je sklenjena takrat, ko ponudnik prejme od druge stranke izjavo, da ponudbo sprejema. Ponudba je za ponudnika zavezujoča, razen če je izključil svojo obveznost, da ostane pri ponudbi, ali če ta izključitev izhaja iz okoliščin posla. Za sklenitev veljavne pogodbe mora imeti pogodbenik poslovno sposobnost, ki se zahteva za sklenitev te pogodbe.

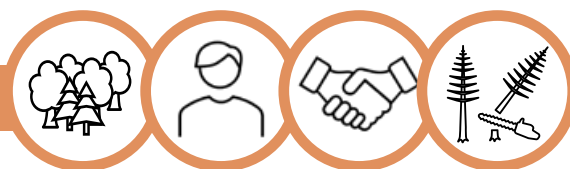
² To pomeni, da lahko stranki prosto uredita svoje obligacijsko razmerje. Vendar ta svoboda ni neomejena. Obligacijska razmerja namreč ne smejo biti v nasprotju z ustavo, s prisilnimi predpisi ali z moralnimi načeli.

Obligacijski zakonik opredeljuje tudi *pogodbo o naročilu (mandatna pogodba)*, v kateri se prevzemnik naročila (mandatar) zavezuje naročitelju, da bo zanj opravil določen posel. Naročitelj pa se zavezuje, da bo za opravljeni posel prevzemniku naročila plačal. Po sklenitvi mandatne pogodbe prevzemnik naročila dobi pravico opravljanja poslov, dogovorjenih v pogodbi. Pri sklenitvi mandatne pogodbe mora prevzemnik naročila izvršiti naročilo po prejetih navodilih kot dober gospodarstvenik (v primeru, če gre za pravno osebo) oziroma kot dober gospodar (v primeru, če gre za fizično osebo). Obenem mora ostati v mejah naročila in v vsem paziti na naročiteljeve interese, ki mu morajo biti vodilo. Če je prevzemnik naročila mnenja, da bi bila izvršitev naročila po dobljenih navodilih škodljiva za naročitelja, ga mora na to opozoriti in zahtevati nova navodila. Prevzemnik naročila se ne sme odmakniti od dobljenega naročila in navodil naročitelja, prav tako pa mora naročilo izvršiti osebno. Odmik od naročila in navodil je možen le na osnovi soglasja naročitelja.

Določila obligacijskega zakonika tako veljajo za pogodbe o opravljanju gozdarskih storitev (kratkoročno poslovno sodelovanje), kot so na primer: pogodba za izvedbo sečnje in spravila lesa, pogodba za izvedbo gojitvenih, varstvenih in drugih del, pogodba za prevoz okroglega lesa in lesnih sekancev, pogodba za odkup lesa na panju in pogodba za odkup lesa na kamionski cesti. Vendar pa lahko ugotovimo, da obligacijski zakonik kot tudi področna zakonodaja ne urejata (posebnosti) teh pogodb.

Prav tako obligacijski zakonik opredeljuje *zakupno oziroma najemno pogodbo* kot pogodbo, s katero se zakupodajalec zavezuje, da bo zakupniku izročil določeno stvar v rabo, ta pa se zavezuje, da mu bo za to plačeval določeno zakupnino. Pomembna značilnost zakupa je njegova odplačna narava, saj zakupnik za rabo plačuje nadomestilo, zato se zakupna pogodba prišteva k dvostranskim, vzajemnim pogodbam. Zakon o kmetijskih zemljiščih (Ur. l. RS, št. 71/11, 58/12, 27/16, 27/17, 79/17, 44/22 in 78/23), ki ureja varstvo kmetijskih zemljišč in njihovo upravljanje (torej določa tudi njihov zakup), opredeljuje, da se določbe tega zakona smiselno uporabljajo tudi za gozdove, če ni z zakonom drugače določeno. Hkrati pa navaja, da se določbe poglavja Zakup kmetijskih zemljišč uporablja le za zemljišča v lasti Republike Slovenije in lokalnih skupnosti ter da se za zemljišča v lasti fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava uporabljajo določbe obligacijskega zakonika.

Slovenska zakonodaja posebej ne ureja *pogodbe o upravljanju gozdov*, zato je potrebno pri oblikovanju civilnopravnih in obligacijskih okvirov za sklepanje in oblikovanje pogodbe o upravljanju upoštevati splošna načela in pravila obligacijskega zakonika.



KAJ JE ODDAJA GOZDA V ZAKUP?

Pri oddaji gozda v zakup gre za *dolgoročno poslovno razmerje*, s katero ena stranka (zasebni lastnik gozda) drugi stranki – pravni osebi (ponudniku gozdarskih storitev) oziroma fizični osebi (drugemu lastniku gozda) omogoči rabo in uživanje stvari (gozda oziroma gozdnega zemljišča) proti plačilu nadomestila.

KAKO SKLENEMO POSLOVNO RAZMERJE?

Sklene se pisna pogodba o zakupu v skladu z veljavno zakonodajo; smiselno za obdobje veljavnosti načrtov za gospodarjenje z gozdovi (zakonodaja določa, da trajanje zakupnega razmerja za zemljišča v lasti Republike Slovenije in lokalnih skupnosti ne sme biti krajše od 10 let).

Zakupna pogodba preneha veljati, če je v zakup vzeta stvar uničena zaradi višje sile (npr. naravnih nesreč). Če pa je v zakup vzeta stvar delno uničena ali samo poškodovana zaradi izrednih dogodkov, lahko zakupnik odstopi od pogodbe ali še naprej ostane pri zakupu in zahteva ustrezno znižanje zakupnine.

**ZAKONSKA
UREDITEV**

- **Obligacijski
zakonik**

V pogodbi se opredeli:

- ▶ *predmet zakupa*: predmet zakupa so gozdovi in gozdna zemljišča (idealno, če so prostorsko zaokroženi), katerih raba je v skladu z načrti za gospodarjenje z gozdovi. Raba obsega uživanje vseh stvari (npr. les, plodovi), če ni drugače dogovorjeno s pogodbo o zakupu. Pogodba mora vsebovati tudi zemljiškoknjižne in zemljiško katastrske podatke o v zakup danih zemljiščih ter opis.
- ▶ *temeljne obveznosti pogodbenih strank* (zasebnega lastnika gozda in zakupnika),
- ▶ *višino zakupnine in način plačevanja*,
- ▶ *pogoje odpovedi pogodbe*,
- ▶ *trajanje pogodbe*: določen/nedoločen čas.

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI POGODBENIH STRANK?

LASTNIK GOZDA (ZAKUPODAJALEC)

- ▶ Obvezuje se, da daje zakupniku v rabo in uživanje svoj gozd za dogovorjeno zakupnino.
- ▶ Opravlja nadzor nad izvajanjem pogodbe o zakupu.
- ▶ Odpoved zakupnega razmerja je možna brez odpovednega roka, če zakupnik uporablja stvar v nasprotju s pogodbo ali z njenim namenom ali če zanemarja njeno vzdrževanje in je nevarno, da bo nastala za zakupodajalca precejšnja škoda oziroma če v nasprotju z zakupno pogodbo daje predmet zakupa v podzakup ter zaradi neplačane zakupnine.
- ▶ Odpoved zakupnega razmerja je možna tudi z odpovedjo, ki jo vsaka pogodbeni stranka lahko da drugi, spoštujoč določeni odpovedni rok (če ni določeno drugače, je odpovedni rok osem dni).

ZAKUPNIK

- ▶ Zakupnik je dolžan uporabljati stvar kot dober gospodarstvenik oziroma dober gospodar. Iz zakupne pogodbe izhaja izključna pravica zakupnika do gospodarjenja z gozdom.
- ▶ Zakupnik je odgovoren za škodo, ki nastane zato, ker je v zakup vzeto stvar uporabljal v nasprotju s pogodbo ali z njenim namenom, ne glede na to, ali jo je uporabljal sam ali nekdo, ki je delal po njegovem naročilu, podzakupnik ali kdo drug, ki mu je on omogočil rabo stvari.
- ▶ Sprejema odločitve, povezane z gospodarjenjem z gozdom - odloča o ciljih gospodarjenja in letni dinamiki izvedbe del.
- ▶ Odgovarja za izvedbo vseh v pogodbi dogovorjenih del (skladno z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi) ter poslovođenje.
- ▶ Gozdnogospodarska dela lahko izvaja zakupnik sam, podzakupnik oziroma najeti izvajalci gozdarskih storitev.
- ▶ Zakupnik je dolžan plačevati zakupnino v rokih, ki jih določa pogodba ali zakon (če ni drugačnega dogovora ali drugačnega običaja v kraju izročitve in je stvar dana v zakup za eno ali več let, se plačuje zakupnina polletno; če je dana v zakup za krajši čas, pa po izteku tega časa).

KAJ JE OSNOVA ZA IZRAČUN NADOMESTILA?

Donos, ki ga prejme *zakupnik*, temelji na izkoriščanju gozda. Okvirno zakupnino določita pogodbeni stranki vsako leto za naslednje na osnovi izvedbene načrta, ki ga izdelata zakupnik. Na koncu leta pa se naredi dejanski obračun višine zakupnine na podlagi dejanskega obsega del in stroškov (stroške dela, ki se priznajo zakupniku, določita pogodbeni stranki sporazumno).

Letni prihodki so posledično za zasebnega lastnika gozda neenakomerno porazdeljeni skozi celotno obdobje veljavnosti pogodbe o zakupu.

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE ZAKUP PRIMEREN?

- *Trajno ali začasno ne želijo ali ne morejo sami gospodariti z gozdom.*
- *Nimajo dovolj znanja, niso dovolj usposobljeni in predvsem tehnološko opremljeni za gospodarjenje s svojimi gozdovi (npr. lastniki gozdov, ki živijo v mestih in se ne ukvarjajo s kmetijsko/ gozdarsko dejavnostjo).*
- *Niso rezidenti Slovenije.*
- *Imajo v lasti večje gozdne posesti.*

KAJ SO PREDNOSTI ODDAJE GOZDA V ZAKUP?

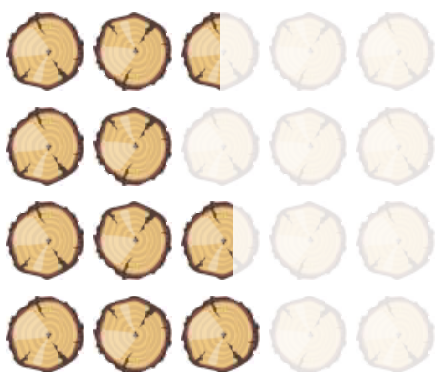
- ▶ Slovenska zakonodaja s pravnega vidika ureja zakupno pogodbo.
- ▶ Oddaja gozda v zakup nudi prihodke oziroma višje ekonomske donose za zasebne lastnike gozdov v primeru, da lastnik gozda trajno ali začasno ne želi ali ne more sam gospodariti z gozdom, nima dovolj znanja, ni dovolj usposobljen in predvsem tehnološko opremljen za gospodarjenje s svojimi gozdovi.
- ▶ V gozdovih v zakupu gospodarijo usposobljeni izvajalci del (ponudniki gozdarskih storitev), ki jih najame zakupnik ali pa zakupnik kot ponudnik gozdarskih storitev oziroma podzakupnik.

- ▶ Z izvedbo del v gozdovih s pomočjo usposobljenih izvajalcev del lahko zagotavljamo večjo produktivnost dela, kakovostnejšo izvedbo del, rabo novejše oziroma sodobnejše gozdarske mehanizacije in večjo varnost pri delu.
- ▶ Zasebni lastnik gozda lahko pogodbo o zakupu brez odpovednega roka odpove, če zakupnik tudi po lastnikovem opominu upravlja stvar v nasprotju s pogodbo ali z njenim namenom ali če zanemarja njeno vzdrževanje in je nevarno, da bo nastala za zasebnega lastnika gozda precejšnja škoda. Odpoved zakupnega razmerja pa je možna tudi z odpovedjo, ki jo zasebni lastnik gozda lahko poda zakupniku, vendar je ob tem potrebno upoštevati določen odpovedni rok (če ni določen v pogodbi, je odpovedni rok osem dni).

KAJ SO SLABOSTI ODDAJE GOZDA V ZAKUP?

- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase ne spodbuja zakupa gozdov.
- ▶ Predmet zakupa so v praksi zaradi ekonomije obsega najpogosteje prostorsko in gospodarsko zaokroženi večji kompleksi gozdov, ki so pri nas zaradi posestne strukture zasebnih gozdov redkost.
- ▶ Ker zasebni lastnik gozda pri zakupu gozda sam ne odloča o gospodarjenju z gozdovi, je potreben večji nadzor zasebnega lastnika gozda nad zakupnikom in posledično znanje o gospodarjenju z gozdovi. Problem nadzora se pojavi, če zasebni lastniki gozda (zakupodajalec) niso rezidenti Slovenije.
- ▶ Prelaganje odgovornosti med poslovnimi partnerji v primeru slabo pripravljene pogodbe in njene vsebine ali nasprotujočih si ciljev gospodarjenja z gozdovi.
- ▶ Pomanjkanje zaupanja in prisotna negotovost na strani zasebnih lastnikov gozdov, kot posledica slabih izkušenj v preteklosti.
- ▶ Pomanjkanje nadzora nad nepoštenimi zakupniki gozdov.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI



Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci



KAJ JE ODDAJA GOZDA V UPRAVLJANJE?

Pri oddaji gozda v upravljanje gre za *dolgoročno poslovno razmerje*, s katero ena stranka (zasebni lastnik gozda) da drugi stranki – pravni osebi (ponudniku gozdarskih storitev) oziroma fizični osebi (drugemu lastniku gozda) v upravljanje gozd oziroma gozdno zemljišče proti plačilu nadomestila.

**ZAKONSKA
UREDITEV**
- *Obligacijski zakonik*

KAKO SKLENEMO POSLOVNO RAZMERJE?

Sklene se pisna pogodba o upravljanju v skladu z veljavno zakonodajo; smiselno za obdobje veljavnosti načrtov za gospodarjenje z gozdovi.

V pogodbi se opredeli:

- ▶ *predmet upravljanja*: predmet upravljanja so gozdovi in gozdna zemljišča (idealno, če so prostorsko zaokroženi), ki se upravljajo v skladu z načrti za gospodarjenje z gozdovi,
- ▶ *temeljne obveznosti pogodbenih strank* (zasebnega lastnika gozda in upravljavca),
- ▶ *višina nadomestila* za upravljanje gozdov in način plačevanja,
- ▶ *pogoje odpovedi pogodbe*,
- ▶ *trajanje pogodbe*: določen/nedoločen čas.

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI POGODBENIH STRANK?

LASTNIK GOZDA

- ▶ Lastninska pravica pripada izključno zasebnemu lastniku gozda.
- ▶ Sprejema odločitve, povezane z gospodarjenjem z gozdom – sam se odloča o ciljih gospodarjenja in letni dinamiki izvedbe del (lahko se prilagaja tržnim razmeram).
- ▶ Opravlja nadzor nad izvajanjem pogodbe o upravljanju.
- ▶ Odpoved upravljavskega razmerja je možna brez odpovednega roka, če upravljavec upravlja stvar v nasprotju s pogodbo ali z njenim namenom ali če zanemarja njeno vzdrževanje in je nevarno, da bo nastala za lastnika precejšnja škoda. Odpoved upravljavskega razmerja je možna tudi z odpovedjo, ki jo vsaka pogodbeni stranka lahko da drugi, spoštujoč določeni odpovedni rok (če ni določeno drugače, je odpovedni rok osem dni).
- ▶ Lastnik je dolžan plačevati nadomestilo za upravljanje gozdov v višini in rokih, ki jih določa pogodba.

UPRAVLJAVEC

- ▶ Upravlja in gospodari z gozdom v skladu s pogodbo o upravljanju.
- ▶ Letno pripravi načrt dela ter izvedbeni načrt, ki je usklajen z željami zasebnega lastnika gozda.
- ▶ Odgovarja za organizacijo in izvedbo vseh v pogodbi o upravljanju dogovorjenih gozdno-gospodarskih delih v gozdovih v skladu z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi.
- ▶ Opravlja nadzor nad izvajanjem gozdnogospodarskih del, v kolikor dela izvajajo najeti izvajalci gozdarskih storitev.
- ▶ Odgovarja za prodajo gozdnih lesnih sortimentov.

KAJ JE OSNOVA ZA IZRAČUN NADOMESTILA?

Donos, ki ga prejme *zasebni lastnik gozda*, temelji na izkoriščanju gozda: prihodki so odvisni od prodaje gozdnih lesnih sortimentov (strukture in cene) in prodaje drugih gozdnih dobrin ter stroškov gospodarjenja.

Letni prihodki so posledično za zasebnega lastnika gozda neenakomerno porazdeljeni skozi celotno obdobje veljavnosti pogodbe o upravljanju in se izplačujejo, ko nastopi gospodarjenje.

Upravljavec prejme nadomestilo za upravljanje gozdov na podlagi pogodbe o upravljanju. V pogodbi o upravljanju se določijo elementi in metodologija za izračun višine nadomestila za upravljanje, način, dinamika in rok za plačilo letnega nadomestila.

Nadomestilo je odvisno od višine čistega donosa (fiksni del) in kakovosti opravljenega dela (variabilni del).

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE UPRAVLJANJE PRIMERNO?

- *Trajno ali začasno ne želijo ali ne morejo sami gospodariti z gozdom.*
- *Nimajo dovolj znanja, niso dovolj usposobljeni in predvsem tehnološko opremljeni za gospodarjenje s svojimi gozdovi (npr. lastniki gozdov, ki živijo v mestih in se ne ukvarjajo s kmetijsko/gozdarsko dejavnostjo).*
- *Niso rezidenti Slovenije.*
- *Imajo v lasti večje gozdne posesti.*

KAJ SO PREDNOSTI ODDAJE GOZDA V UPRAVLJANJE?

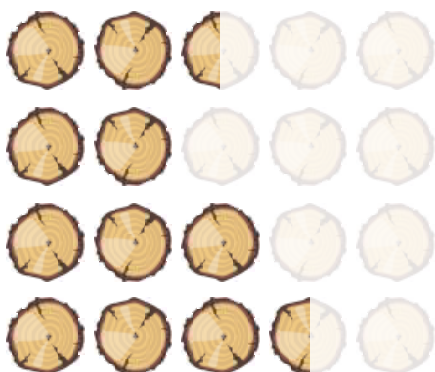
- ▶ Upravljanje gozda nudi prihodke oziroma višje ekonomske donose za zasebne lastnike gozdov, v primeru, da lastnik gozda trajno ali začasno ne želi ali ne more sam gospodariti z gozdom, nima dovolj znanja, ni dovolj usposobljen in predvsem tehnološko opremljen za gospodarjenje s svojimi gozdovi. Pogoj pa je, da je upravitelj primerno strokovno usposobljen, ima vzpostavljene poslovne vezi z ostalimi deležniki v gozdno-lesni verigi in pozna razmere na trgu lesa.
- ▶ Letno dinamiko izvedbe gozdnogospodarskih del v okviru veljavnih načrtov za gospodarjenje z gozdovi lahko določa zasebni lastnik sam – to pomeni, da se lahko prilagaja lastnim potrebam in tržnim razmeram.
- ▶ V gozdovih gospodarijo usposobljeni izvajalci del (ponudniki gozdarskih storitev), ki so najeti s strani upravljavca. Dela v gozdovih lahko izvede tudi upravljavec sam kot ponudnik gozdarskih storitev.

- ▶ Z izvedbo del v gozdovih s pomočjo usposobljenih izvajalcev del lahko zagotavljamo večjo produktivnost dela, kakovostnejšo izvedbo del, rabo novejše oziroma sodobnejše gozdarske mehanizacije in večjo varnost pri delu.
- ▶ Zasebni lastnik gozda lahko pogodbo brez odpovednega roka odpove, če upravljalec tudi po lastnikovem opominu upravlja stvar v nasprotju s pogodbo ali z njenim namenom ali če zanemarja njeno vzdrževanje in je nevarno, da bo nastala za zasebnega lastnika gozda precejšnja škoda. Odpoved upravljavskega razmerja pa je možna tudi z odpovedjo, ki jo zasebni lastnik gozda lahko poda upravljavcu, vendar je ob tem potrebno upoštevati določeni odpovedni rok (če ni določen v pogodbi, je odpovedni rok osem dni).

KAJ SO SLABOSTI ODDAJE GOZDA V UPRAVLJANJE?

- ▶ Slovenska zakonodaja posebej ne ureja pogodbe o upravljanju gozdov.
- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase ne spodbuja upravljanja gozdov.
- ▶ Predmet upravljanja so v praksi zaradi ekonomije obsega najpogosteje prostorsko in gospodarsko zaokroženi večji kompleksi gozdov, ki so pri nas zaradi posestne strukture zasebnih gozdov redkost.
- ▶ V primeru majhne zasebne gozdne posesti je potrebno le to najprej združiti, potem pa lahko združeni zasebni lastniki gozdov vstopajo v poslovno razmerje.
- ▶ Pogodbeni izvajalci gozdarskih storitev niso vezani samo na delo v zasebnih gozdovih, ki so predmet upravljanja, zato lahko tukaj nastopi problem, da storitev ni pravočasno opravljena.
- ▶ Ker se zasebni lastnik gozda pri upravljanju gozda sam odloča o gospodarjenju z gozdovi, potrebuje znanje o gospodarjenju z gozdovi.
- ▶ Prelaganje odgovornosti med poslovnimi partnerji v primeru slabo pripravljene pogodbe in njene vsebine ali nasprotujočih si ciljev gospodarjenja z gozdovi.
- ▶ Pomanjkanje zaupanja in prisotna negotovost na strani zasebnih lastnikov gozdov kot posledica slabih izkušenj v preteklosti.
- ▶ Pomanjkanje nadzora nad nepoštenimi upravljavci gozdov.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI



Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci

POSLOVNO POVEZOVANJE (ORGANIZIRANJE) ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV



Poslovno povezovanje (organiziranje) zasebnih lastnikov gozdov

Poslovno povezovanje (organiziranje) zasebnih lastnikov gozdov pri gospodarjenju z gozdom ima več možnih pravno-formalnih oblik. Za razliko od poslovnega sodelovanja se zasebni lastniki gozdov tu združujejo oziroma organizirajo v (formalne in neformalne) oblike, s katerimi dosegajo dogovorjeni skupni interes.

Poslovno povezovanje oziroma organiziranje zasebnih lastnikov gozdov sega od neformalne oblike povezovanja oziroma organiziranja, kot so medsosedska pomoč in strojne skupnosti, do bolj formalnih oblik povezovanja oziroma organiziranja, kot so zadruga, gospodarske družbe in skupine proizvajalcev za trženje. V Sloveniji so že kar nekaj časa prisotne različne (ne)formalne oblike poslovnega povezovanja oziroma organiziranja zasebnih lastnikov gozdov, ki so se ustanovile zaradi skupnega gospodarjenja s premoženjem (tj. skupna lastnina nad gozdom – primer agrarnih skupnosti³), skupne rabe mehanizacije za delo v gozdu ali pa zaradi skupne izvedbe gozdnogospodarskih del in/ali prodaje gozdnih lesnih sortimentov in biomase na trgu (t. i. povezovanje za gospodarsko korist).

Izbira oblike poslovnega povezovanja oziroma organiziranja je odvisna predvsem od tega, ali gre za povezovanje fizičnih ali pravnih oseb ter kakšna je njena glavna funkcija. Prav tako sama izbira poslovne oblike vpliva na način ustanovitve, obliko odgovornosti za poslovne obveznosti in način izplačevanja dobička.

Neglede na različnost oblik poslovnega povezovanja oziroma organiziranja zasebnih lastnikov gozdov jim le-te zagotavljajo izboljšane ekonomske učinke gospodarjenja z gozdovi, povečujejo konkurenčnost zasebnega lastnika gozda na trgu ter omogočajo aktivnejše vključevanje zasebnih lastnikov gozdov v gozdno-lesno verigo.

Zasebni lastnik gozda se za gospodarjenje s svojim gozdom poslovno poveže z drugimi lastniki gozdov v formalne in neformalne organizacijske oblike.

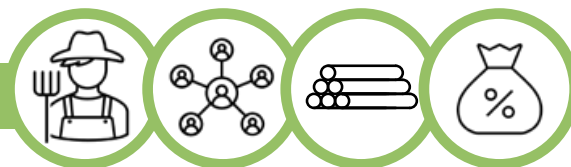


³ Agrarne skupnosti v priročniku niso predstavljene, saj zakonodaja ne omogoča ustanovitve agrarnih skupnosti na novo.

Veljavna pravna ureditev

Posamezne oblike poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov pravno urejajo:

- ▶ Obligacijski zakonik (Ur. l. RS, št. 97/07, 64/16 in 20/18) določa temeljna načela in splošna pravila za vsa obligacijska razmerja (med drugim ureja tudi ustanovitev in delovanje skupnosti ter ureja zakup, če so zemljišča v lasti fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava.
- ▶ Zakon o zadrugah (Ur. l. RS, št. 97/09 in 121/21) določa temeljna pravila ustanovitve in delovanja zadrug.
- ▶ Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/09, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19, 158/20, 18/21, 18/23 in 75/23) določa temeljna pravila ustanovitve in poslovanja gospodarskih družb, med katere spada tudi družba z omejeno odgovornostjo.
- ▶ Zakon o društvih (Ur. l. RS, št. 64/11) določa temeljna pravila ustanovitve in delovanja strojnih krožkov, saj so le-ti ustanovljeni na društveni osnovi.
- ▶ Zakon o kmetijstvu (Ur. l. RS, št. 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21, 123/21, 44/22, 130/22, 18/23 in 78/23) definira skupine proizvajalcev za skupno trženje.
- ▶ Zakon o dohodnini (Ur. l. RS, št. 13/11, 9/12, 24/12, 30/12, 40/12, 75/12, 94/12, 52/13, 96/13, 29/14, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 in 158/22) ureja sistem plačevanja dohodnine.
- ▶ Pravilnik o pogojih za oprostitev plačila dohodnine od prejemkov iz medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov (Ur. l. RS, št. 141/06) določa višino prejemkov in pogoje, ob izpolnjevanju katerih se od prejemkov iz naslova medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov dohodnina ne plačuje.
- ▶ Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih (Ur. l. RS, št. 35/94, 50/06, 74/11 in 80/12) določa minimalne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati osebe, registrirane za izvajanje del v gozdovih.
- ▶ Pravilnik o priznanju skupine proizvajalcev za skupno trženje (Ur. l. RS, št. 23/18, 46/19 in 133/21) določa podrobnejše pogoje za priznanje skupin proizvajalcev za skupno trženje.
- ▶ Pravilnik o evidenci organizacij proizvajalcev, združenj organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev za skupno trženje (Ur. l. RS, št. 64/18, 7/20 in 35/22) določa podrobnejšo vsebino evidence organizacij proizvajalcev, združenj organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev za trženje.
- ▶ Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Ur. l. RS, št. 57/15, 36/18 in 151/22) določa skupine in vrste dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, njihove značilnosti in obseg, vsebino vloge za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti, vpis v register kmetijskih gospodarstev, podrobnejše pogoje za opravljanje dopolnilnih dejavnosti, nadzor in sankcije za kršitve.



KAJ JE ZADRUGA?

Zadruga je organizacija vnaprej nedoločenega števila članov, ki ima namen pospeševati gospodarske koristi in razvijati gospodarske ali družbene dejavnosti svojih članov ter temelji na prostovoljnem pristopu, svobodnem izstopu, enakopravnem sodelovanju in upravljanju članov.

**ZAKONSKA
UREDITEV**
- *Zakon o zadrukah*

KAKO USTANOVIMO ZADRUGO?

Zadrugo ustanovijo najmanj trije ustanovitelji. To so lahko fizične oziroma pravne osebe. Ustanovitelji zadruge, ki so fizične osebe, morajo biti poslovno sposobni. V ustanovljeno zadrugo se lahko pod pogoji, določenimi v zadružnih pravilih, včlanijo fizične oziroma pravne osebe.

Zadruga se ustanovi s sprejetjem akta o ustanovitvi.

Akt o ustanovitvi mora vsebovati:

- ▶ *imena in naslove oziroma sedeže ustanoviteljev,*
- ▶ *sklep o sprejemu zadružnih pravil,*
- ▶ *sklep o izvolitvi organov zadruge, ki jih mora zadruga izvoliti v skladu z zakonom in s svojimi pravili,*
- ▶ *kraj in datum ustanovnega občnega zbora,*
- ▶ *podpise vseh ustanoviteljev.*

Z vpisom akta o ustanovitvi v sodni register pridobi zadruga pravno in poslovno sposobnost. Prošnja za registracijo oziroma vpis zadruge v sodni register se vloži pri okrožnem sodišču, na območju katerega ima zadruga sedež.

KAJ VSEBUJEJO ZADRUŽNA PRAVILA?

Zadružna pravila so obvezen sestavni element akta o ustanovitvi. Vanje je potrebno zapisati firmo in sedež zadruge ter dejavnosti, s katerimi se bo zadruga ukvarjala.

V zvezi s članstvom je potrebno v zadružna pravila zapisati morebitne posebne pogoje za sprejem v članstvo, odpovedni rok in morebitne posebne pogoje za izstop iz zadruge ter razloge, zaradi katerih je lahko član izključen iz zadruge.

V zadružnih pravilih je nujno potrebno določiti delež, ki ga mora vpisati vsak član (obvezni delež), število obveznih deležev, če morajo člani vpisati več kot en obvezni delež ali pa podlago za določitev višine obveznega deleža ali števila obveznih deležev, če morajo posamezni člani vpisati obvezni delež v različni višini oziroma različno število obveznih deležev, rok in način vplačila za najmanj eno polovico obveznega deleža ter druge obveznosti članov, zlasti glede sodelovanja z zadrugo oziroma pogoje, pod katerimi se lahko takšne obveznosti uvedejo oziroma povečajo.

Z zadružnimi pravili se določi tudi odgovornost članov za obveznosti zadruge, podlaga za razporeditev presežka ali za poravnavo morebitnih izgub pri poslovanju ter način zastopanja in predstavljanja zadruge.

KAJ PREDSTAVLJA PREMOŽENJE ZADRUGE?

Premoženje zadruge sestavljajo stvari, pravice in denar. Viri zadružnega premoženja so vplačani članski deleži in drugi viri, ki jih je zadruga pridobila.

Vsak član mora vpisati najmanj en delež. Denarna vrednost deleža je enaka za vse člane, če zadružna pravila ne določajo podlage, po kateri morajo posamezni člani vpisati obvezni delež v različni višini ali različno število obveznih deležev, odvisno od možnega ali dogovorjenega sodelovanja z zadrugo oziroma velikosti ali drugih značilnosti gospodarskih enot članov (kmetije, obratovalnice, gospodinjstva in podobno).

Pod pogoji, ki jih določajo zadružna pravila, lahko član poleg enega ali več obveznih deležev vpiše in vplača tudi enega ali več prostovoljnih deležev.

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANOV?

ČLANSTVO

- ▶ Podlaga za sprejem v članstvo je datirana pisna pristopna izjava, iz katere izhaja, da se podpisnik strinja s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določajo zadružna pravila.
- ▶ Pristopna izjava mora posebej vsebovati znesek in število deležev, ki jih je pripravljen prevzeti podpisnik kot član zadruge ter izjavo, da so mu znane določbe zadružnih pravil o odgovornosti članov za obveznosti zadruge.
- ▶ Članstvo preneha z izstopom, izključitvijo, smrtjo fizične osebe, prenehanjem pravne osebe in s prenehanjem zadruge. Zadružna pravila lahko določijo, da članstvo preneha tudi v primeru, ko član v skladu z zakonom prenese vse deleže na drugo osebo.
- ▶ Član lahko izstopi iz zadruge na podlagi pisne odpovedi. Članstvo preneha z dnem, ko je zadruga prejela pisno odpoved, če zadružna pravila ne določajo drugače. Zadruga mora v 30 dneh potrditi odpoved članstva. Če zadruga odpovedi ni potrdila, je članu ni treba ponoviti. Zadružna pravila lahko za izstop določijo odpovedni rok in tudi druge pogoje, vendar ti pogoji ne smejo glede na namen in dejavnost zadruge ovirati izstopa člana iz zadruge.

UPRAVLJANJE

- ▶ Iz članskega deleža in obveznega jamstva izhaja izključna pravica članov do upravljanja zadruge.
- ▶ Upravljalvska funkcija se uresničuje na treh ravneh. Zadruga ima občni zbor in predsednika zadruge ter nadzorni odbor ali najmanj enega preglednika. Zadruga, ki ima deset oziroma več članov, ima tudi upravni odbor. Zadruga, s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, mora imeti nadzorni odbor in revizijsko komisijo. Če zadružna pravila tako določajo, ima zadruga lahko tudi direktorja in druge organe. *Občni zbor* je najvišji organ zadruge, ki ga praviloma sestavljajo vsi člani. Sprejema generalne poslovne odločitve, program in zaključni račun ter voli in razrešuje upravni in nadzorni odbor zadruge. *Upravni odbor* sestavljajo izmed članov voljeni predstavniki, odloča pa o tekoči poslovni in razvojni politiki in usmerja delo poslovnih delavcev

zadruga ter predstavlja zadrugo v poslovnih in pravnih stikih. *Nadzorni odbor* nadzira poslovanje zadruga z vidika spoštovanja zadružnih pravil oziroma statusa ter pravil poslovanja.

- ▶ Z zadružnimi pravili se določi tudi odgovornost članov za obveznosti zadruga. Pri zadruzi z omejeno odgovornostjo je odgovornost članov za obveznosti zadruga po zadružnih pravilih omejena na določeno vsoto; pri zadruzi brez odgovornosti pa je odgovornost članov za obveznosti zadruga po zadružnih pravilih izključena.

KAKO SE DELI PRESEŽEK ZADRUGE?

Najmanj 5 % doseženega letnega presežka mora zadruga nameniti za obvezne rezerve.

Preostanek presežka se lahko razdeli med člane v sorazmerju z njihovim poslovanjem z zadruzo, razen če zadružna pravila ne določajo drugače.

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE ZADRUGA PRIMERNA?

- *Za zasebne lastnike gozdov, ki s svojim gozdom gospodarijo in gozdne lesne sortimente prodajajo na trg.*

KAJ SO PREDNOSTI ZADRUG?

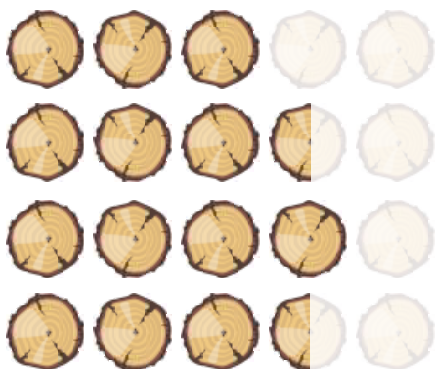
- ▶ Dolgoletna tradicija zadružništva na Slovenskem; slovenska zakonodaja ureja ustanovitev in delovanje zadrug.
- ▶ Zakonodaja s področja kmetijstva prepoznava zadruga kot primerne oblike poslovnega povezovanja za uresničevanje ciljev kmetijske politike.
- ▶ Podporno okolje v ukrepih SKP 2023 - 2027 (IRP10 Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju) prepozna zadruga kot pravno organizacijsko obliko za organizacijo skupine proizvajalcev za trženje.
- ▶ Ni zakonsko določenega minimalnega ustanovitvenega kapitala.
- ▶ Združuje fizične in pravne osebe; možnost kasnejšega pristopa novih članov je enostavna.
- ▶ Zadruga lahko za svoje člane opravlja dejavnosti pod enakim pogojem kot gospodarske družbe.
- ▶ Zadruga lahko za svoje člane opravlja tudi dejavnosti, ki niso neposredno pridobitne (npr. zastopanje skupnih interesov).
- ▶ Člani imajo možnost sodelovanja pri oblikovanju zadružnih pravil.
- ▶ Enakopravnost članov pri odločanju (ne glede na število vplačanih deležev in svojo gospodarsko moč in ne glede na obseg poslovanja preko zadruga).
- ▶ Vsak član ima v zadruzi svoj delež, kar omogoča skupno upravljanje zadruga.
- ▶ Del presežka, ki ga zadruga ne razporedi v obvezne rezerve ali ne uporabi za kakšen drug namen, se lahko razdeli med člane v sorazmerju z njihovim poslovanjem z zadruzo, če zadružna pravila ne določajo drugače.

- ▶ Doseganje boljših cen na trgu in boljši plačilni pogoji (krajši roki plačila in večja varnost pri prodaji).
- ▶ Zadruga lažje vzpostavi trajne poslovne vezi z deležniki v gozdno-lesni verigi in s tem omogoča zagotovljen odkup lesa in konkurenčne cene.

KAJ SO SLABOSTI ZADRUG?

- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase ne spodbuja povezovanja zasebnih lastnikov gozdov v zadruga.
- ▶ Pomanjkanje zaupanja in prisotna negotovost na strani zasebnih lastnikov gozdov kot posledica slabih izkušenj v preteklosti z združništvom in nelojalnostjo članov zadruga.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI



Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci



KAJ JE GOSPODARSKA DRUŽBA?

Po Zakonu o gospodarskih družbah je gospodarska družba pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Gospodarske družbe se lahko organizirajo v eni izmed pravno-formalnih oblik, in sicer kot: a) osebne družbe: družba z neomejeno odgovornostjo in komanditna družba; b) kapitalske družbe: družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba, komanditna delniška družba in evropska delniška družba.

ZAKONSKA UREDITEV

- *Zakon o gospodarskih družbah*
- *Obligacijski zakonik*
- *Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih*

KAJ JE DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO?

Družba z omejeno odgovornostjo je pravna oseba, katere ustanovitelj je lahko ena ali več pravnih ali fizičnih oseb. Posledično lahko družbo z omejeno odgovornostjo ustanovijo tudi lokalna interesna združenja zasebnih lastnikov gozdov (npr. društva lastnikov gozdov⁴, strojni krožki), saj namen njihove ustanovitve ni pridobivanje dobička.

KAKO USTANOVIMO DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO?

Družbo lahko ustanovi ena ali več fizičnih ali pravnih oseb, ki postanejo z ustanovitvijo družbe družbeniki. Družba ima lahko največ 50 družbenikov (če ima več kot 50 družbenikov, mora to dovoliti minister, pristojen za gospodarstvo). Obstajata dve obliki družbe z omejeno odgovornostjo, in sicer: a) enoosebne družbe (en ustanovitelj) in več osebne družbe (več ustanoviteljev).

Družba se ustanovi z družbeno pogodbo, ki je lahko sklenjena v obliki notarskega zapisa ali na posebnem obrazcu, v fizični ali elektronski obliki. Družbeno pogodbo podpišejo vsi družbeniki. Družbena pogodba se lahko spremeni, pri čemer je potrebna tričetrtinska večina vseh družbenikov.

Družbena pogodba mora vsebovati:

- ▶ *navedbo imena in priimka ter prebivališča* ali firme in sedeža vsakega družbenika,
- ▶ *firno, sedež in dejavnost družbe* (Za opravljanje gozdarske dejavnosti morajo izvajalci izpolnjevati pogoje predpisane v Pravilniku o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih.),
- ▶ *navedbo zneska osnovnega kapitala* in vsakega osnovnega vložka posebej, navedbo družbenika za vsak osnovni vložek in njegov poslovni delež,
- ▶ *čas delovanja družbe*, če je ustanovljena za določen čas,
- ▶ *morebitne obveznosti*, ki jih imajo družbeniki do družbe poleg vplačila osnovnega vložka in morebitne obveznosti družbe do družbenikov.

Družba pridobi status pravne osebe z vpisom v register.

⁴ Društvo je samostojno in nepridobitno združenje, ki ga ustanovitelji, skladno z zakonom o društvih, ustanovijo zaradi uresničevanja skupnih interesov. Društvo si samo določi namen in cilje, dejavnost oziroma naloge ter način delovanja, odločitve o upravljanju društva pa neposredno ali posredno sprejemajo člani društva.

KAJ PREDSTAVLJA OSNOVNI KAPITAL DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO?

Za ustanovitev je potreben osnovni kapital družbe, ki znaša najmanj 7.500 € in predstavlja finančno osnovo družbe ter jamstvo upnikom za poplačilo njihovih terjatev. Osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov. Vrednost vložkov je lahko različna (oziroma najmanj 50 €/družbenika). Na podlagi osnovnega vložka in sorazmerno z njegovo vrednostjo v osnovnem kapitalu pridobi družbenik svoj poslovni delež, ki je izražen v odstotkih. Vsak družbenik lahko ob ustanovitvi prispeva le en osnovni vložek in ima le en poslovni delež. Osnovni kapital se lahko vplača v denarju ali stvarnem vložku, to je v nepremičninah, premičninah, pravicah, podjetju ali delu podjetja.

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI DRUŽBENIKOV?

DRUŽBENIKI

- ▶ Če družbena pogodba to dopušča, lahko v družbo vstopi nov družbenik. Če pogodba ne določa drugače, je družbenik, ki na novo vstopi v družbo, dolžan dati enak prispevek kot drugi družbeniki in je upravičen do koristi, ki nastanejo po njegovem vstopu v družbo. Nasproti tretjim osebam odgovarja novi družbenik le za obveznosti, ki so nastale po dnevu, ko je postal družbenik.
- ▶ Družbena pogodba lahko določi, da sme družbenik iz družbe izstopiti ali da je lahko izključen iz družbe ter določi pogoje, postopek in posledice izstopa ali izključitve. Po družbeni pogodbi o izključitvi družbenika odloča skupščina. Prav tako sme družbenik s tožbo od družbe zahtevati izstop oziroma sme vsak družbenik s tožbo zahtevati, da se drug družbenik iz družbe izključi, če obstajajo za to utemeljeni razlogi (npr. povzročena škoda, ovirana ali ne omogočena uresničitev pravic).
- ▶ Izključen družbenik ima pravico do vračila tržne vrednosti svojega deleža v času izključitve. Drugi družbeniki mu morajo to vrednost izplačati najkasneje v treh letih od izključitve. Če drugi družbeniki od izključenega družbenika zahtevajo odškodnino, smejo vračilo vrednosti deleža izključenemu družbeniku zadržati do pravomočnosti sodbe ali do sporazuma z izključenim družbenikom.

UPRAVLJANJE

- ▶ Pravice, ki jih imajo družbeniki pri upravljanju družbe, se uredijo z družbeno pogodbo, v nasprotnem primeru veljajo določila Zakona o gospodarskih družbah. Družbeniki lahko tako sami uredijo način odločanja pri posameznih vprašanih vodenja in upravljanja družbe.
- ▶ Družba je za svoje obveznosti odgovorna neomejeno, medtem ko družbeniki za obveznosti družbe z omejeno odgovornostjo niso odgovorni.
- ▶ Praviloma velja, da se število glasov porazdeli med družbenike sorazmerno, glede na višino njihovega deleža osnovnega kapitala (vsakih dopoljenih 50 € osnovnega vložka daje družbeniku en glas). Lahko pa družbena pogodba določi, da imajo nekateri družbeniki več glasov na vsakih 50 € osnovnega vložka ali da je glasovalna pravica nekaterih družbenikov omejena.
- ▶ Svoje sklepe družbeniki praviloma sprejemajo na skupščini – organu, ki ga sestavljajo vsi družbeniki, ne glede na svoj delež, z večino oddanih glasov.

- ▶ Družba ima enega ali več poslovodij (direktorjev), ki na lastno odgovornost vodijo posle družbe in jo zastopajo. V družbeni pogodbi je lahko določeno, da se poslovodja imenuje za določen čas, ki ne sme biti krajši od dveh let. Ista oseba je lahko za poslovodjo ponovno imenovana. Skupščina družbenikov lahko odpokliče poslovodjo kadarkoli, ne glede na to, ali je imenovan za določen ali nedoločen čas.

KAKO SE DELI PRESEŽEK DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO?

Družbeniki imajo pravico do deleža pri bilančnem dobičku, kakor je ta ugotovljen v letni bilanci, če družbena pogodba ne določa drugače. Dobiček se deli sorazmerno z višino poslovnih deležev, če družbena pogodba ne določa drugače. Dobiček je obdavčen po davčni stopnji za Davek od odhodkov pravnih oseb (19 % v letu 2023), ki ga sistemsko ureja Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb.

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO PRIMERNA?

- *Za zasebne lastnike gozdov, ki s svojim gozdom gospodarijo in imajo v lasti mehanizacijo za delo v gozdu, hkrati pa se želijo ukvarjati tudi s pridobitno dejavnostjo (npr. izvajanje gozdarskih storitev) za druge fizične in pravne osebe.*

KAJ SO PREDNOSTI DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO?

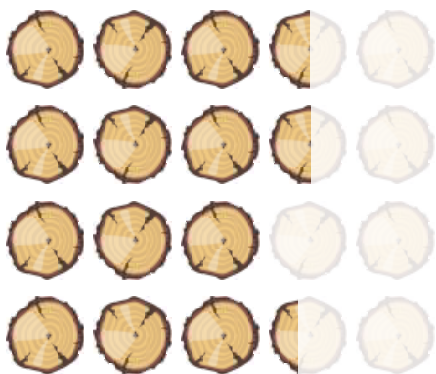
- ▶ Slovenska zakonodaja določa temeljna pravila ustanovitve in poslovanja gospodarskih družb (tudi družb z omejeno odgovornostjo).
- ▶ Gre za pravno-formalno obliko pravne osebe, ki se ukvarja s pridobitno dejavnostjo.
- ▶ Združuje fizične ali pravne osebe.
- ▶ Velika stopnja avtonomije glede notranjih razmerij med družbeniki, upravljanje in zastopanje družbe.
- ▶ Možnost naknadnega vstopa družbenikov.
- ▶ Družbeniki za obveznost družbe z omejeno odgovornostjo niso odgovorni.
- ▶ Družbeniki imajo pravico do deleža pri bilančnem dobičku.
- ▶ Ustanovitev družbe z omejeno odgovornostjo je smiselna za zasebne lastnike gozdov v primeru, da imajo lastniki v lasti potrebno mehanizacijo za delo v gozdovih, saj preko gospodarske družbe (d. o. o.) nudijo izvajanje gozdarskih storitev.

KAJ SO SLABOSTI DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO?

- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase ne spodbuja poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov v gospodarskih družbah.
- ▶ Za ustanovitev družbe je potreben osnovni kapital v višini 7.500 €.
- ▶ Izplačevanje bilančnega dobička je visoko davčno obremenjeno.

- ▶ Za opravljanje gozdarskih dejavnosti v okviru gospodarske družbe je potrebno izpolnjevati pogoje za opravljanje dejavnosti (ustrezna poklicna kvalifikacija, opravljen tečaj varnosti pri delu, ustrezna delovna in varovalna oprema).
- ▶ Nezaupanje med zasebnimi lastniki gozdov do izvajalcev gozdarskih storitev – javno se preveč izpostavljajo slabe prakse, primeri dobrih praks se ne promovirajo.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI



Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci



KAJ JE STROJNI KROŽEK?

Strojni krožki so organizirana oblika izvajanja storitev s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo med kmetijskimi gospodarstvi, nosilci ali člani kmetije in lastniki gozdov nekega območja, ki temelji na tradicionalni medsosedski pomoči. Člani strojnega krožka ponudijo proste zmogljivosti kmetijske in gozdarske mehanizacije, ki jih sicer uporabljajo na svoji kmetiji oziroma v gozdu, naročnikom storitev.

Strojni krožek je pravna oseba zasebnega prava, ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja društva, ki pri storitvah s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo opravlja predvsem informiranje, spodbujanje izvajanja storitev ter povezovanje izvajalcev in naročnikov storitev.

ZAKONSKA UREDITEV

- *Zakon o društvih*
- *Zakon o dohodnini*
- *Pravilnik o pogojih za oprostitev plačila dohodnine od prejemkov iz medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov*
- *Pravilnik o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije*
- *Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih*
- *Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji*

KAKO USTANOVIMO STROJNI KROŽEK?

Strojni krožek lahko ustanovijo najmanj tri fizične osebe oziroma pravne osebe. Fizične osebe morajo biti poslovno sposobne.

Strojni krožek se ustanovi na ustanovnem zboru, kjer se sprejme sklep o ustanovitvi in temeljni akti (statut) strojnega krožka. Na ustanovnem zboru se izvoli tudi zastopnika strojnega krožka.

Temeljni akt (statut) strojnega krožka mora vsebovati:

- ▶ *ime in sedež* strojnega krožka,
- ▶ *namen in cilje* delovanja strojnega krožka,
- ▶ *dejavnost oziroma naloge* strojnega krožka,
- ▶ *pogoje in način včlanjevanja* ter prenehanja članstva,
- ▶ *pravice in obveznosti* članov,
- ▶ *način upravljanja* strojnega krožka,
- ▶ *zastopanje* strojnega krožka,
- ▶ *financiranje* strojnega krožka in način izvajanja nadzora nad razpolaganjem s premoženjem, nad finančnim in materialnim poslovanjem,
- ▶ *način prenehanja delovanja* strojnega krožka in način razpolaganja s premoženjem v takem primeru.

Vlogo za registracijo strojnega krožka poda izvoljeni zastopnik strojnega krožka na upravni enoti, na območju katere ima strojni krožek sedež. Na upravni enoti mora izvoljeni zastopnik strojnega krožka predložiti sklep o sprejetju temeljnega akta, sklep o izvolitvi zastopnika in zapisnik, ki mora vsebovati kraj in čas ustanovnega zbora ter podpise vseh ustanoviteljev.

KAKO JE ORGANIZIRANO IZVAJANJE STORITEV V STROJNEM KROŽKU?

Strojni krožek skrbi za informiranje članov in organizacijo izvajanja storitev, storitve pa v pravnem, davčnem in finančnem smislu potekajo neposredno med naročnikom in izvajalcem storitve. Odgovornost pri izvajanju storitev nosi izvajalec storitev – le ta pa mora pri izvajanju storitev upoštevati vse veljavne predpise. Plačilo za izvedene storitve poteka neposredno med izvajalcem storitev in naročnikom/plačnikom storitev. Cene storitev se oblikujejo na trgu, ne smejo pa presegati cen, določenih v Katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.

Opravljanje storitev med kmetijskimi gospodarstvi je po Zakonu o dohodnini in pod pogoji Pravilnika o pogojih za oprostitev plačila dohodnine od prejemkov iz medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov oproščeno plačevanja dohodnine. Oprostitev velja za izvajalce, ki se jim dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti ugotavlja po katastrskem dohodku in za opravljanje kmetijskih in gozdarskih storitev (po standardni klasifikaciji dejavnosti) za naročnike, ki so člani strojnih krožkov in za druge naročnike, ki niso člani, a so kmetijska gospodarstva. To so lahko kmetije (nosilec dejavnosti je fizična oseba), agrarna skupnost ali pa pravna oseba, ki je registrirana za kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost (npr. d. d., d. o. o., s. p.). Oprostitev velja do višine 420 €/ha kmetijskega zemljišča (skupne površine 20 ha) in 85 €/ha gozda (skupne površine 30 ha) na kmečko gospodinjstvo.

Za izvajanje storitev za naročnike, ki imajo v lasti samo gozd in niso kmetijsko gospodarstvo, preko strojnega krožka ni mogoče koristiti oprostitve plačila dohodnine za izvedene storitve v skladu s predpisi s področja dohodnine. V tem primeru mora izvajalec registrirati dejavnost, npr. dopolnilno dejavnost na kmetiji ali se odločiti za ustanovitev podjetja – samostojni podjetnik (s. p.) ali gospodarske družbe – npr. družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) in izpolnjevati pogoje za opravljanje dejavnosti (ustrezna poklicna kvalifikacija, opravljen tečaj varnosti pri delu, ustrezna delovna in varovalna oprema).

KAJ PREDSTAVLJA PREMOŽENJE STROJNEGA KROŽKA?

Premoženje strojnega krožka sestavljajo denarna in druga sredstva, ki jih strojni krožek pridobi s članarino, darili in volili, prispevki donatorjev, iz javnih sredstev, z opravljanjem dejavnosti strojnega krožka in iz drugih virov. V premoženje strojnega krožka prištevamo tudi nepremične in premične stvari ter materialne pravice.

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANOV?

ČLANSTVO

- ▶ Združevanje v strojni krožek je prostovoljno; vsakdo lahko postane član strojnega krožka (fizične ali pravne osebe) in v njem deluje pod pogoji, ki jih strojni krožek določi v temeljnem aktu (statutu). Člani so med seboj enakopravni.
- ▶ V strojni krožek lahko člani vstopajo tudi kasneje, ob izpolnjevanju pogojev za članstvo, ki so določeni v temeljnem aktu.
- ▶ Člani imajo preko svojih delegatov pravico sodelovati in glasovati na skupščini, pravico, da volijo in so izvoljeni v organe zveze in pravico, da uresničujejo svoje osebne interese na področju dejavnosti združenja.
- ▶ Članu, ki več kot leto dni ni poravnal finančnih obveznosti do krožka ali drugih članov krožka, se lahko na skupščini in upravnem odboru omeji pravica do glasovanja do poravnave finančnih obveznosti.

- ▶ Člani strojnega krožka so dolžni spoštovati temeljni akt (statut) in druge akte ter sklepe organov združenja, redno plačevati članarino ter dajati informacije, ki so potrebne za izvajanje skupnih delovnih nalog. Vsak član lahko uporablja storitve združenja v skladu s pravili.
- ▶ Člani imajo pravico sodelovati in glasovati na občnem zboru ter pravico, da volijo in so izvoljeni v organe strojnega krožka. Vsak član ima en glas. Lahko dajejo predloge organom strojnega krožka in so obveščeni o njihovem delu.
- ▶ Prenehanje članstva je določeno v temeljnem aktu strojnega krožka. Običajno se članstvo preneha ob neplačevanju članarine; z izstopom člana, za kar mora član podati pisno odpoved tajniku strojnega krožka; s smrtjo člana ali prenehanjem delovanja strojnega krožka. Predpogoj za prenehanje članstva je običajno poravnava finančnih obveznosti do krožka ali drugih članov. Člana pa se lahko ob nespoštovanju temeljnega akta ali neizpolnjevanju pogojev za članstvo tudi izključi.

UPRAVLJANJE

- ▶ Člani strojnega krožka ter pooblaščen osebe pravnih oseb, članic strojnega krožka, sodelujejo pri upravljanju strojnega krožka na način, določen s temeljnim aktom (statutom). S temeljnim aktom strojni krožek določi način sodelovanja članov pri upravljanju strojnega krožka ter njihove posebne pravice in dolžnosti.
- ▶ Upravljanje se uresničuje preko zbora članov (občnega zbora), ki ga sestavljajo vsi člani strojnega krožka. Če temeljni akt ne določa drugače, zbor članov skliče zastopnik strojnega krožka enkrat letno, lahko pa ga kadarkoli skliče tudi petina vseh članov strojnega krožka.
- ▶ Strojni krožek si lahko v temeljnem aktu določi tudi druge organe, vendar mora določiti tudi njihovo sestavo, pristojnosti, odgovornosti, način sprejemanja odločitev, medsebojna razmerja, mandatno dobo ter način izvolitve oziroma imenovanja in razrešitve članov. Običajno imajo strojni krožki v svojih temeljnih aktih opredeljeno, da so organi združenja občni zbor, upravni odbor, nadzorni odbor in razsodišče. Občni zbor je najvišji organ združenja, ki ga sestavljajo vsi člani. Sprejema generalne poslovne odločitve, program in zaključni račun ter voli in razrešuje druge organe strojnega krožka. Upravni odbor sestavljajo izmed članov izvoljeni predstavniki. Upravni odbor skrbi za izvrševanje programa dela združenja, ustanavlja in ukinja delovne skupine, izvaja sklepe občnega zbora, upravlja s premoženjem, vodi evidenco članov in uresničuje druge naloge, ki izhajajo iz aktov združenja in naloge, ki mu jih dodatno določi občni zbor. Nadzorni odbor spremlja delo organov združenja med dvema občnima zboroma, izvaja stalni nadzor nad finančnim in materialnim poslovanjem združenja in pregleda zaključni račun.
- ▶ Če temeljni akt ne določa drugače, za zakonito poslovanje strojnega krožka odgovarjata strojni krožek in njegov zastopnik. Strojni krožek odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem.

KAKO SE DELI PRESEŽEK STROJNEGA KROŽKA?

Strojni krožek je samostojno in nepridobitno združenje, ki ga ustanovijo ustanovitelji zaradi uresničevanja skupnih interesov. Ker namen ustanovitve in delovanja strojnega krožka ni pridobivanje dobička, delitev premoženja med njegove člane ni mogoča. Če strojni krožek pri opravljanju dejavnosti ustvari dobiček, ga mora porabiti za uresničevanje svojega namena ter ciljev oziroma za opravljanje nepridobitne dejavnosti, določene v temeljnem aktu.

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE STROJNI KROŽEK PRIMEREN?

- Za zasebne lastnike gozdov, ki se že ukvarjajo s kmetijsko ali gozdarsko dejavnostjo in želijo koristiti in ponujati proste kapacitete kmetijske in gozdarske mehanizacije.

KAJ SO PREDNOSTI STROJNIH KROŽKOV?

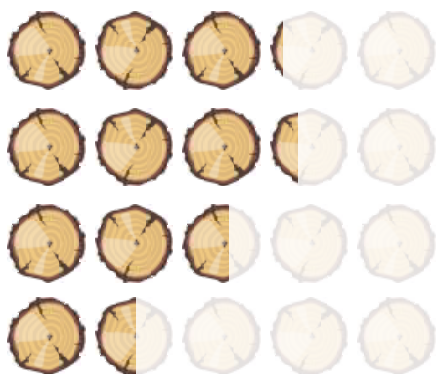
- ▶ Slovenska zakonodaja ureja ustanovitev in delovanje medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov.
- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase spodbuja ustanavljanje strojnih krožkov.
- ▶ Zakonodaja s področja kmetijstva opredeljuje, da lahko za učinkovitejšo rabo kmetijske in gozdarske mehanizacije ter opreme, delovne sile in drugih proizvodnih zmogljivosti, kmetijska gospodarstva ter nosilci ali člani kmetije in lastniki gozdov ustanovijo strojni krožek, preko katerega lahko izvajajo storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo.
- ▶ Ni zakonsko določenega minimalnega ustanovitvenega kapitala, ustanovitev na podlagi Zakona o društvih je enostavna.
- ▶ Združuje fizične ali pravne osebe; možnost kasnejšega pristopa novih članov je enostavna.
- ▶ Zelo visoka stopnja avtonomije članov pri ureditvi upravljanja in poslovanja.
- ▶ Enakopravnost članov pri odločanju (ne glede na to, kdaj nekdo postane član ali na gospodarsko moč in ne glede na obseg delovanja znotraj strojnega krožka).
- ▶ Storitve v pravnem, davčnem in finančnem smislu potekajo neposredno med naročnikom in izvajalcem storitve.
- ▶ Opravljanje storitev med kmetijskimi gospodarstvi je po Zakonu o dohodnini in pod pogoji Pravilnika o pogojih za oprostitev plačila dohodnine od prejemkov iz medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov oproščeno plačevanja dohodnine.
- ▶ Cene storitev se oblikujejo na trgu, ne smejo pa presegati cen, določenih v Katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.
- ▶ Člani imajo možnost sodelovanja pri oblikovanju temeljnega akta, ki sledi interesu svojih članov oziroma lahko na vsakoletnem občnem zboru sodelujejo pri organizaciji in delovanju strojnega krožka.
- ▶ Večja izkoriščenost mehanizacije in s tem povezano zmanjšanje stroškov ter hitrejša amortizacija kmetijske oziroma gozdarske mehanizacije, večja delovna produktivnost in kakovost dela ter možnost za pridobivanje dodatnega dohodka z delom na tujih posestvih – pripomore k povečanju dohodkov članov. Zaradi hitrejšje amortizacije mehanizacije je omogočena tudi raba novejšje in modernejšje mehanizacije pri delu v gozdu.

- ▶ Z gozdarsko mehanizacijo običajno upravljajo usposobljeni člani strojnega krožka, kar prispeva k večji varnosti pri delu v gozdu in večji kakovosti dela.
- ▶ Člani so upravičeni do finančnih ugodnosti pri opravljanju nacionalne poklicne kvalifikacije gozdarski sekač ter imajo popuste pri nakupu strojev, orodja in opreme za delo v gozdu (pri izbranih dobaviteljih).

KAJ SO SLABOSTI STROJNIH KROŽKOV?

- ▶ Za izvajanje storitev za naročnike, ki imajo v lasti samo gozd in niso kmetijsko gospodarstvo, preko strojnega krožka ni mogoče koristiti oprostitve plačila dohodnine za izvedene storitve v skladu s predpisi s področja dohodnine. V tem primeru mora izvajalec registrirati dejavnost, npr. dopolnilno dejavnost na kmetiji ali se odločiti za ustanovitev podjetja – samostojni podjetnik (s. p.) ali gospodarske družbe – npr. družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) in izpolnjevati pogoje za opravljanje dejavnosti (ustrezna poklicna kvalifikacija, opravljen tečaj varnosti pri delu, ustrezna delovna in varovalna oprema).
- ▶ Delitve presežka med člane ni mogoča, saj namen ustanovitve in delovanja strojnega krožka ni pridobivanje dobička.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI



Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci



KAJ JE STROJNA SKUPNOST?

Strojna skupnost je skupnost fizičnih oseb (lahko tudi pravnih oseb), ki se povezujejo z namenom skupnega nakupa in rabe kmetijske oziroma gozdarske mehanizacije. Največkrat skupaj nakupujejo mehanizacijo, ki jo uporabljajo samo nekaj dni v letu, ima pa velike zmogljivosti in visoko nabavno vrednost. Investicija za nakup kmetijske in gozdarske mehanizacije se porazdeli med člane.

**ZAKONSKA
UREDITEV**
- *Obligacijski
zakonik*

KAKO USTANOVIMO STROJNO SKUPNOST?

Strojno skupnost ustanovijo fizične (lahko tudi pravne) osebe, ki se odločijo za skupen nakup in rabo kmetijske oziroma gozdarske mehanizacije.

Strojna skupnost se ustanovi na podlagi ustnega dogovora ali pogodbe, kjer se uredijo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti članov strojne skupnosti v zvezi s skupno kmetijsko oziroma gozdarsko mehanizacijo. V praksi največ strojnih skupnosti nastane tako, da se sosedje (kmetje oziroma zasebni lastniki gozdov) na nekem območju le ustno dogovorijo za nakup mehanizacije in vsak član vplača enak delež k nabavni ceni mehanizacije. Hkrati se ustno tudi dogovorijo o rabi, vzdrževanju, skladiščenju mehanizacije.

Ustni dogovor oziroma pogodba o ustanovitvi strojne skupnosti mora vsebovati:

- ▶ *vrednost mehanizacije in delež vsakega člana,*
- ▶ *vrstni red rabe in čas uporabe,*
- ▶ *vrstni red v primeru slabega vremena ter možnosti zamenjave vrstnega reda z drugimi člani,*
- ▶ *načine skladiščenja mehanizacije v strojni skupnosti,*
- ▶ *načine vzdrževanja mehanizacije,*
- ▶ *način delitve stroškov vzdrževanja mehanizacije in*
- ▶ *način zbiranja amortizacije.*

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANOV?

ČLANSTVO

- ▶ Članstvo v strojni skupnosti je prostovoljno in vsakdo lahko postane njen član. Obveza člana je, da v strojni skupnosti deluje pod pogoji, ki jih določa pogodba oziroma ustni dogovor.
- ▶ Člani imajo v skupni lasti predmet skupnosti, katerega uporablja in uživa vsak član skupnosti v skladu z namenom predmeta ter tako, da ne škoduje sočasni uporabi drugih udeležencev in predmetu v celoti.

- ▶ Vsak član skupnosti je dolžan v sorazmerju s svojim deležem nositi stroške predmeta skupnosti (stroške vzdrževanja in skupne uporabe). Prav tako pa je dolžan nositi sorazmeren del stroškov, ki nastanejo zaradi odločitve o izboljšanju predmeta skupnosti, o njegovi boljši uporabi ali o ukrepih, ki pomembno povečajo vrednost predmeta.
- ▶ Člani lahko kadarkoli soglasno odločijo, da skupnost preneha. Prav tako vsak član lahko kadarkoli zahteva, da skupnost preneha. Člani lahko pravico, zahtevati prenehanje skupnosti, s sporazumom trajno ali za določen čas izključijo ali določijo odpovedni rok. Skupnost preneha tudi, če člani odsvojijo predmet skupnosti kot celoto ali če predmet skupnosti več ne obstaja.

UPRAVLJANJE

- ▶ V strojni skupnosti vsakemu članu pripada tako število glasov, kot ustreza njegovemu deležu.
- ▶ Člani skupnosti odločajo z večino glasov o rednem upravljanju, uporabi in uživanju predmeta skupnosti. Člani z dvotretjinsko večino lahko odločijo o izboljšanju predmeta skupnosti, o njegovi boljši uporabi ali o ukrepih, ki pomembno povečajo vrednost predmeta. Če bi taka odločitev omejila pravice kakšnega člana ali bi bili stroški za člane zelo visoki, se lahko odločitev sprejme le soglasno.
- ▶ Člani skupnosti se lahko dogovorijo, da bo o rednem upravljanju, uporabi in uživanju predmeta skupnosti odločal le eden od članov, le nekateri člani ali tretje osebe. Ti člani ali tretje osebe se izvolijo z večino glasov.

KAJ PREDSTAVLJA PREMOŽENJE STROJNE SKUPNOSTI?

Premoženje strojne skupnosti predstavlja mehanizacija, ki jo imajo člani strojne skupnosti v lasti. Ob prenehanju članstva oziroma skupnosti se predmet skupnosti proda. Iz izkupička se najprej poravnajo skupne obveznosti tretjim osebam in članom, ki so take obveznosti poravnali na račun drugih članov. Preostali izkupiček se razdeli med člane skupnosti glede na njihove deleže.

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE STROJNA SKUPNOST PRIMERNA?

- Za zasebne lastnike gozdov, ki gospodarijo s svojim gozdom in želijo zmanjšati stroške nakupa gozdarske mehanizacije.

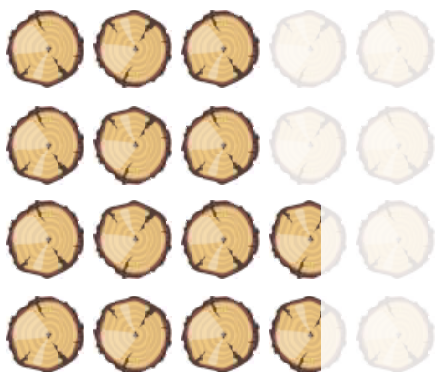
KAJ SO PREDNOSTI STROJNIH SKUPNOSTI?

- ▶ Večja izkoriščenost kmetijske in gozdarske mehanizacije in s tem povezano zmanjšanje stroškov ter hitrejša amortizacija. Zaradi hitrejšje amortizacije je omogočena tudi raba novejšje in modernejšje mehanizacije pri delu v gozdu.
- ▶ Za delovanje strojnih skupnosti ni potrebno ustanoviti organizacijske oblike (velja ustni dogovor).

KAJ SO SLABOSTI STROJNIH SKUPNOSTI?

- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase ne spodbuja ustanovitev strojnih skupnosti.
- ▶ Odprto vprašanje jasne odgovornosti pri rabi, vzdrževanju in shranjevanju strojev.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI

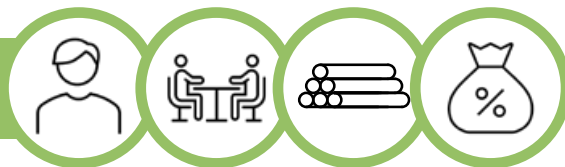


Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci



KAJ JE SKUPINA PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV?

Skupina proizvajalcev za skupno trženje je oblika združevanja proizvajalcev iz posameznega sektorja za skupno opravljanje dejavnosti, ki je pravna oseba ali jasno organizacijsko opredeljen del pravne osebe, registrirane v skladu z zakonom, ki ureja zadruga, ali zakonom, ki ureja gospodarske družbe. Skupina je namenjena povezovanju katere cilj je prilagajanje proizvodnje in obseg proizvodnje zahtevam trga s skupnim trženjem gozdnih lesnih proizvodov (IRP¹⁰ Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju).

ZAKONSKA UREDITEV

- *Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023 - 2027*
- *Pravilnik o priznanju skupine proizvajalcev za skupno trženje*
- *Pravilnik o evidenci organizacij proizvajalcev, združenj organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev za skupno trženje*

KDO JE UPRAVIČEN DO STATUSA SKUPINE PROIZVAJALCEV?

Upravičenci za pod intervencijo Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju so skupine proizvajalcev in organizacije proizvajalcev za skupno trženje, priznane na podlagi nacionalne in evropske zakonodaje. V primeru gozdarstva se priznavajo skupine proizvajalcev za trženje le za gozdne lesne proizvode.

KAKO USTANOVIMO SKUPINO PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV?

Za ustanovitev skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov je potrebno izpolnjevati pogoje za priznanje skupine proizvajalcev za trženje.

Skupina proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov se ustanovi na podlagi akta o ustanovitvi ali pogodbe o delovanju skupine proizvajalcev.

Skupina proizvajalcev mora sprejeti poslovna pravila. Poslovna pravila so dokument, v katerem člani medsebojnega sodelovanja opredelijo:

- ▶ *pravila v zvezi s trženjem proizvodov njenih članov,*
- ▶ *računovodska pravila,*
- ▶ *pravila glede financiranja skupine proizvajalcev,*
- ▶ *pravila glasovanja, pri čemer posamezni član skupine ne sme imeti več kot 20 % glasovalnih pravic,*
- ▶ *sankcije za kršitve, zlasti za neizpolnitev finančnih obveznosti,*
- ▶ *pravila in postopki za pridobitev članstva, vključno z obdobjem trajanja članstva, ki ne more biti krajše od enega koledarskega leta,*

⁵ Pravilnik definira, da so gozdni lesni proizvodi les in lesni proizvodi ter gozdni lesni sortimenti v skladu z zakonom, ki ureja gozdove.

- ▶ *obveznost članov*, da zagotavljajo informacije, ki jih za statistični namen oziroma za namen spremljanja in poročanja potrebuje skupina proizvajalcev,
- ▶ *pravila za prenehanje članstva in posledice prenehanja*.

KAKŠNI SO POGOJI ZA PRIZNANJE SKUPINE PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV?

Priznanje skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov poteka v skladu s Pravilnikom o priznanju skupine proizvajalcev za skupno trženje (Ur. l. RS, št. 23/18, 46/19 in 133/21). Pravilnik predvideva, da morajo skupine proizvajalcev za sektor gozdni lesni proizvodi izpolnjevati naslednje pogoje:

- ▶ Skupina proizvajalcev mora imeti najmanj pet članov, ki imajo v lasti ali solasti najmanj 50 ha gozdnih zemljišč v skladu z zakonom, ki ureja gozdove;
- ▶ posamezen član skupine proizvajalcev ne sme imeti v lasti ali solasti več kot 49 % gozdnih zemljišč, ki jih imajo v lasti ali solasti vsi člani skupine proizvajalcev.

Vloga za priznanje skupine proizvajalcev se pošlje ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. O priznanju statusa skupine proizvajalcev za skupno trženje gozdnih lesnih proizvodov na predlog stranke odloči minister. Če skupina proizvajalcev ne izpolnjuje več pogojev za priznanje, ji minister z odločbo odvzame status skupine proizvajalcev za skupno trženje. Podrobnejše pogoje za priznavanje skupin proizvajalcev za skupno trženje predpiše minister.

KAKŠNE SO TEMELJNE PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANOV SKUPINE PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV?

ČLANSTVO

- ▶ Člani organizacije proizvajalcev za trženje so proizvajalci gozdnih lesnih sortimentov (zasebni lastniki gozdov). Članstvo v skupini proizvajalcev za trženje je prostovoljno.
- ▶ Posamezni član ne more biti član več skupin proizvajalcev za isti sektor.
- ▶ Član skupine proizvajalcev za trženje mora spoštovati poslovna pravila, ki so določena z aktom o ustanovitvi ali pogodbo o delovanju skupine proizvajalcev.
- ▶ Prenehanje članstva je mogoče in je opredeljeno v poslovnih pravilih - opredeli se način izstopa in izstopne roke ter obdobje trajanja obveznosti po prenehanju članstva.

UPRAVLJANJE

- ▶ Pravna oseba mora imeti poslovna pravila, ki so določena z aktom o ustanovitvi (družbena pogodba, če gre za gospodarsko družbo, statut oziroma zadružna pravila, če gre za zadruho) ali pogodbo o delovanju skupine proizvajalcev.

KAKŠNA JE OBLIKA IN VIŠINA PODPORE?

Podpora za *ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju* se dodeli kot nepovratna sredstva, v obliki pavšalnega zneska, ki se izplača v letnih obrokih za največ prvih pet zaporednih let po datumu priznanja.

Najvišja stopnja podpore znaša 10 % vrednosti tržne proizvodnje in se postopno znižuje, in sicer:

- ▶ 10 % deleža tržne proizvodnje za koledarsko leto priznanja,
- ▶ 9 % deleža tržne proizvodnje za prvo koledarsko leto po koledarskem letu priznanja,
- ▶ 8 % deleža tržne proizvodnje za drugo koledarsko leto po koledarskem letu priznanja,
- ▶ 7 % deleža tržne proizvodnje za tretje koledarsko leto po koledarskem letu priznanja,
- ▶ 6 % deleža tržne proizvodnje za četrto koledarsko leto po koledarskem letu priznanja.

Najvišji znesek javne podpore je 25.000 € za skupino proizvajalcev.

ZA KATERE LASTNIKE GOZDA JE SKUPINA PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV PRIMERNA?

- *Za zasebne lastnike gozdov, ki s svojim gozdom gospodarijo in so tržno usmerjeni.*

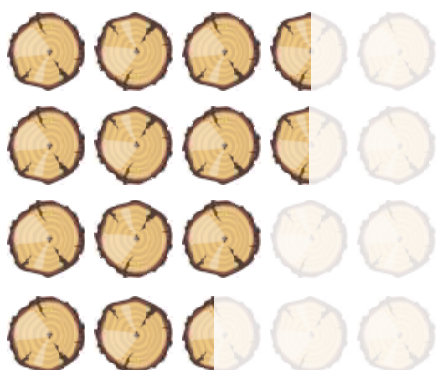
KAJ SO PREDNOSTI SKUPINE PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV?

- ▶ Slovenska zakonodaja ureja ustanovitev in delovanje skupin proizvajalcev za trženje.
- ▶ Zakonodaja s področja gozdarstva za povečanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in trženja gozdnih proizvodov ter lesne biomase ne spodbuja te oblike poslovnega povezovanja.
- ▶ Skupina proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov načrtuje in prilagaja proizvodnjo povpraševanju.
- ▶ Povezovanje v skupino proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov zasebnemu lastniku gozda omogoča boljšo povezanost in tržno usmerjenost preko organizirane prodaje in skupnega nastopa na trgu.
- ▶ Povezovanje v skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov omogoča doseganje boljših cen na trgu in boljše plačilne pogoje (krajši roki plačila in večja varnost pri prodaji, zagotovljen odkup lesa).
- ▶ Člani skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov lahko skupaj izvajajo kolektivne naložbe (npr. naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu), za katere je v okviru določenih intervencijskih razvojnih ukrepov Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023 - 2027 možno pridobiti podporo.

KAJ SO SLABOSTI SKUPINE PROIZVAJALCEV ZA TRŽENJE GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV?

- ▶ Nelojalnost članov ter neobvezna prodaja gozdnih lesnih proizvodov preko skupine proizvajalcev za trženje.

OCENA PRIMERNOSTI OBLIKE ZA AKTIVNEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI



Lastniki manjših gozdnih posesti (< 5 ha)

Lastniki večjih gozdnih posesti (> 5 ha)

Javna gozdarska služba

Raziskovalci

Preglednica predstavlja glavne značilnosti oziroma razlike med posameznimi oblikami poslovnega povezovanja oziroma organiziranja zasebnih lastnikov gozdov.

Oblika	Število ustanoviteljev	Osnovni kapital	Odgovornost	Možnost naknadnega pristopa	Delitev dobička	Upravljanje
Družba z omejeno odgovornostjo	Najmanj 1 ali več fizičnih ali pravnih oseb, največ 50	7.500 € (najmanj 50 € /družbenika)	Družbeniki ne odgovarjajo	Da (spremeni se družbena pogodba)	Možno – glede na višino vložka	Glede na dogovor v družbeni pogodbi (lahko družbeniki sami)
Zadruga	Najmanj 3 poslovno sposobne fizične oziroma pravne osebe	Ni določen Člani morajo ob ustanovitvi/vstopu v zadrugo vplačati članski delež	Praviloma člani ne odgovarjajo	Da (pogoji, določeni v zadržnih pravilih)	Možno – po kriteriju, ki ga določi zadruga v zadržnih pravilih (najpogosteje v sorazmerju z njihovim poslovanjem z zadrugo)	Izključna pravica članov do upravljanja zadruge Najvišji organ je občni zbor vseh članov, izvršni organ je upravni odbor
Strojni krožek	Najmanj 3 poslovno sposobne fizične oziroma pravne osebe	Ni predviden	Člani ne odgovarjajo Za zakonito poslovanje odgovarjata strojni krožek in njegov zastopnik	Da (pogoji, določeni v temeljnem aktu)	Namen ustanovitve in delovanja ni pridobivanje dobička Dobiček se trajno namenja za uresničevanje namena in ciljev krožka in se ne deli med člane	Najvišji organ je zbor vseh članov
Strojna skupnost	Ni omejitve (fizične ali pravne osebe)	Potreben za nakup mehanizacije	Člani odgovarjajo za predmet skupnosti	Da	Brezpredmetno za to obliko	Glede na dogovor med člani oziroma pogodbo o ustanovitvi
Skupina proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov	Najmanj 5 članov, ki imajo v lasti ali solasti najmanj 50 ha gozdnih zemljišč Posamezen član ne sme imeti v lasti ali solasti več kot 49 % gozdnih zemljišč, ki jih imajo v lasti ali solasti vsi člani skupine proizvajalcev	Ni predviden	V skladu s pravno-formalno obliko osebe (zadruga ali gospodarske družbe), ki pridobi status skupine proizvajalcev za trženje	Da	V skladu s pravno-formalno obliko osebe (zadruga ali gospodarske družbe), ki pridobi status skupine proizvajalcev za trženje	Glede na dogovor v poslovnih pravilih, ki so določena z aktom o ustanovitvi

SMERNICE ZA PRIHODNJI RAZVOJ POSLOVNEGA ORGANIZIRANJA ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV





Smernice za prihodnji razvoj poslovnega organiziranja zasebnih lastnikov gozdov

V okviru projekta MOBILES, Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa smo s pomočjo ankete med zasebnimi lastniki gozdov, intervjujev z deležniki identificiranih poslovnih modelov in participativnih delavnic z lastniki in deležniki gozdno-lesne verige ugotovili, da zasebni lastniki gozdov izkazujejo pripravljenost za poslovno povezovanje ter poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige. Na njihovo pripravljenost za poslovno povezovanje ter poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige vplivajo različni dejavniki, kot so na primer starost, velikost posesti, prisotnost gospodarjenja in preteklo sodelovanje s ponudniki gozdarskih storitev pri izvedbi del ali prodaji gozdnih lesnih sortimentov na trgu.

Večjo pripravljenost za poslovno povezovanje izkazujejo zasebni lastniki gozdov, ki gospodarijo s svojim gozdom, so mlajši od 50 let in imajo v lasti več kot 5 ha gozda. Pretekle izkušnje s povezovanjem ne vplivajo na njihovo pripravljenost za poslovno povezovanje. Večjo pripravljenost za poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige izkazujejo zasebni lastniki gozda, ki so v preteklosti že sodelovali s ponudniki gozdarskih storitev, ki s svojim gozdom gospodarijo in imajo v lasti več kot 5 ha gozda.

Trenutno v Sloveniji obstajajo različne oblike poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov (npr. zadruga, gospodarske družbe v lasti zasebnih lastnikov gozdov, strojni krožki, strojne skupnosti, skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih sortimentov) ter kratkoročne in dolgoročne oblike poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige (npr. oddaja gozda v upravljanje ali zakup, odkup lesa na panju ali kamionski cesti, najem storitve za sečnjo in spravilo).

Zasebni lastniki gozdov so kot primerne oblike poslovnega povezovanja prepoznali zadruga, skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov ter gospodarske družbe. Med oblikami poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige so kot bolj primerne prepoznali kratkoročne oblike sodelovanja, kot so najem storitev za izvedbo sečnje in spravila lesa, prevoz okroglega lesa in odkup lesa na kamionski cesti. Po ocenah zaposlenih na Zavodu za gozdove Slovenije so za zasebne lastnike gozdov najprimernejše oblike poslovnega povezovanja zadruga, strojne skupnosti, gospodarske družbe in skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov, medtem ko je po njihovih ocenah med oblikami poslovnega sodelovanja za zasebne lastnike gozdov najprimernejša oddaja gozda v upravljanje.

Navkljub v zakonodaji opredeljeni podpori poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov in njihovega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige ugotavljamo, da so tovrstna poslovna povezovanja in poslovna sodelovanja še vedno zelo redka, hkrati pa niso dosegla ciljne skupine zasebnih lastnikov gozdov – lastnikov, ki z gozdom ne gospodarijo. Obseg in vsebina strokovnega in načrtnega spodbujanja zasebnih lastnikov gozdov za poslovno povezovanje ter poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige torej ne dosejata želenih rezultatov v smislu povečanja učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi, zato je potreben dejavnejši pristop vseh deležnikov na področju gozdarstva.

Na podlagi zgoraj omenjenih dejstev smo v točkah oblikovali glavna izhodišča in smernice za prihodnji razvoj poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov ter sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige:

1. Boljše informiranje zasebnih lastnikov gozdov o poslovnem povezovanju in poslovnem sodelovanju z deležniki gozdno-lesne verige

Zasebni lastniki gozdov so o možnostih poslovnega povezovanja in poslovnega sodelovanja z deležniki vzdolž gozdno-lesne verige slabo informirani, saj obstoječih poslovnih modelov in ekonomskih prednosti skupnega nastopanja na trgu in izvedbe del ter aktivnejšega vključevanja v gozdno-lesno verigo ne poznajo. Trenutno nobena institucija ne skrbi za trajno promocijo poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige ter ne svetuje zasebnim lastnikom gozdov o ekonomskih prednostih tovrstnega povezovanja in sodelovanja. Zasebni lastniki gozdov so kot pomembne institucije, ki bi morale skrbeti za informiranje in promoviranje poslovnega povezovanja in poslovnega sodelovanja, prepoznali Zavod za gozdove Slovenije⁶, Zvezo lastnikov gozdov Slovenije in Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije. V kolikor bodo te institucije prevzele pobudo na področju promocije in posredovanja informacij, je pomembno, da delujejo usklajeno in pripravijo skupni komunikacijski načrt s konkretnimi cilji. Komunikacijski načrt naj pokriva vse skupine zasebnih lastnikov gozdov zaradi njihove heterogenosti vključuje vse razpoložljive kanale komuniciranja in številne komunikacijske aktivnosti, vključno z izobraževanjem zasebnih lastnikov gozdov. Smiselno je, da so posamezne komunikacijske aktivnosti prilagojene vsaki skupini zasebnih lastnikov gozdov posebej ter da se ustanovi medinstitucionalna komunikacijska skupina, ki bo skrbela, da se predvideni ukrepi izvajajo v skladu s komunikacijskim načrtom (za vsako aktivnost so določeni posamezniki znotraj institucij, ki skrbijo za pretok informacij). Za zasebne lastnike gozdov bi bile najprimernejše oblike za posredovanje informacij delavnice, predavanja in strokovne ekskurzije na temo poslovnega povezovanja in poslovnega sodelovanja, kjer naj bo poudarek na predstavitvi možnih organizacijskih oblik poslovnega povezovanja in sodelovanja ter na primerih dobrih praks tako doma kot v tujini. Prav tako pa je pomembno, da se dodatno vsebinsko usposablja in izobražuje gozdarske svetovalce, saj so raziskave pokazale, da imajo velik primanjkljaj znanja na področju poslovnega in interesnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov (Ring, 2022). Pri tem mora država zagotoviti ustrezen obseg finančnih sredstev za izvedbo omenjenih aktivnosti.

2. Vzpostavitev ustreznjega podpornega okolja za razvoj poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige

Pri pregledu zakonodaje in na podlagi izvedenih intervjujev z lastniki gozdov, intervjujev z deležniki identificiranih poslovnih modelov in participativnih delavnic z lastniki in deležniki gozdno-lesne verige smo ugotovili, da podporno okolje za vzpostavitev poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige ni povsem ustrezno. V prvi vrsti zakonodaja s področja gozdarstva pospešuje samo povezovanje zasebnih lastnikov gozdov v društva lastnikov gozdov (interesno povezovanje) in strojne krožke ter spodbuja vzpostavitev skupin proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov. Pri tem pa zakonodaja ne naslavlja potreb različnih skupin zasebnih lastnikov gozdov. Smiselno bi bilo, da odločevalci obstoječe politične ukrepe dopolnijo s spodbudami za različne skupine zasebnih lastnikov gozdov ter spodbujajo vzpostavitev različnih oblik poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige, ki bodo zagotavljale večjo učinkovitost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. Prav tako je pomembno, da podporno okolje zagotavlja na enem mestu (npr. na spletnem portalu Moj

⁶ Zavod za gozdove Slovenije glede na obstoječo zakonodajo ne more prevzeti pobude na področju promocije in posredovanja informacij o poslovnem organiziranju zasebnih lastnikov gozdov, saj je le to v nasprotju z zagotavljanjem javnega interesa.

Gozdar) vse potrebne informacije, kako v praksi poslovno povezovanje in sodelovanje izpeljati. Smiselno bi bilo, da v okviru institucij, ki bodo prevzele vodilno vlogo na področju informiranja in promocije poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov ter njihovega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige, vzpostavimo seznam kontaktnih oseb, ki bodo nudile informacije zasebnim lastnikom gozdov, njihovim interesnim združenjem (npr. društvom lastnikov gozdov) ter ostalim deležnikom gozdno-lesne verige ter v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zagotovimo info točko, kjer bodo tako zasebni lastniki gozdov kot tudi ostali deležniki gozdno-lesne verige dobili vse potrebne informacije o ukrepih in možnostih koriščenja sredstev, ki so namenjena poslovnemu povezovanju zasebnih lastnikov gozdov ter njihovemu poslovnemu sodelovanju z deležniki gozdno-lesne verige. Nadalje smo tudi ugotovili, da poslovno okolje ne nudi ustrezne pravne pomoči na področjih poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in njihovega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige v smislu, kako ustanoviti poslovne subjekte (mišljeno predvsem za zadruga, gospodarske družbe in skupine proizvajalcev za trženje gozdnih lesnih proizvodov) ter kako pripraviti pisne pogodbe med poslovnimi partnerji, ki bodo zagotavljale pravno varnost in pogodbene interese vseh pogodbenih partnerjev. V času digitalizacije pa je potreben razmislek tudi o spletnem orodju, ki bo pripomogel k učinkovitejšemu poslovnemu povezovanju zasebnih lastnikov gozdov ter njihovemu poslovnemu sodelovanju z ostalimi deležniki gozdno-lesne verige (izvajalcev del v gozdovih, odkupovalcev in predelovalcev gozdnih lesnih sortimentov). Z učinkovitejšim poslovnim povezovanjem in poslovnim sodelovanjem bomo povezali ponudnike in povpraševalce po storitvah in lesu ter povečali zaupanje zasebnih lastnikov gozdov tako v izvajalce del kot tudi odkupovalce in predelovalce gozdnih lesnih sortimentov.

3. Zagotavljanje aktivne vloge vseh deležnikov pri spodbujanju vzpostavitve poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige

Aktivno vlogo v smeri spodbujanja vzpostavitve poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige morajo imeti vsi deležniki, ki so (ne)posredno povezani z zasebnimi lastniki gozdov. Problem pa se pojavlja, ker v sedanjem institucionalnem okviru niso jasne interesne povezave med posameznimi deležniki (Šinko, 2012). Poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov in njihovo poslovno sodelovanje z deležniki gozdno-lesne verige brez spodbud od zunaj ne bo zaživel. Zato mora aktivno vlogo v prvi vrsti odigrati država, preko zagotavljanja ustreznih ukrepov gozdarske politike, ki bodo spodbujali gospodarjenje z gozdovi in omogočali povezanim lastnikom gozdov določene ugodnosti oziroma olajšave. Prav tako pa morajo tudi ostale institucije, ki so neposredno povezane z zasebnimi lastniki gozdov in gospodarjenjem z zasebnimi gozdovi (Zavod za gozdove Slovenije, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Zveza lastnikov gozdov Slovenije in lokalna združenja zasebnih lastnikov gozdov) ter družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o. odigrati svojo vlogo. Pri tem je pomembno, da opredelimo vlogo posamezne institucije in realno ovrednotimo njihove trenutne kapacitete (npr. kadrovske, finančne) znotraj zakonodajnih okvirov. Tako je, na primer, nerealno pričakovati, da bi Zveza lastnikov gozdov Slovenije in Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije trenutno odigrali pomembno vlogo. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, ki je bila ustanovljena z Zakonom o Kmetijsko gozdarski zbornici (Ur. l. RS, št. 41/99) med drugim tudi zaradi varovanja in zastopanja interesov svojih članov, svetovanja posameznikom in pravnim osebam, ki opravljajo gozdarsko dejavnost in pospeševanja gospodarnega in okolju prijaznega gozdarstva, je že od začetka kadrovske podhranjena s svetovalci na področju gozdarstva. Enak problem se pojavlja pri Zvezi lastnikov gozdov Slovenije, saj je le-ta pri svojem delovanju močno finančno in kadrovske omejena in ne postopa v smeri profesionalnega delovanja. Vloga Zavoda za gozdove Slovenije je prav tako omejena, saj zaposleni zaradi zagotavljanja javnega interesa v gozdovih po Zakonu o gozdovih zasebnim lastnikom gozdov ne smejo ekonomsko

svetovati in sodelovati pri spodbujanju poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov oziroma njihovega poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesne verige. Zato mora Zavod za gozdove prevzeti aktivno vlogo pri spodbujanju zasebnih lastnikov gozdov za gospodarjenje z gozdom ter pri svojem delu dati večji poudarek zasebnim lastnikom gozdov, ki s svojim gozdom neaktivno gospodarijo. Prav tako lahko Zavod za gozdove preko svojih komunikacijskih kanalov predstavlja primere dobrih praks gospodarjenja z gozdovi in jih na primeren način predstavi ne samo zasebnim lastnikom gozdov, temveč tudi javnosti. Družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o., v skladu z Zakonom o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 9/16 in 36/21) zasleduje tudi cilj gospodarjenje z državnimi gozdovi, ki je povezan z njihovim prispevkom k vzpostavitvi in razvoju gozdno-lesnih verig. To pomeni, da lahko družba v skladu z zakonom ustvarja pogoje za razvoj ter vzpostavitev gozdno-lesnih verig. Prav tako družba v skladu s svojim Strateškim načrtom poslovanja za obdobje 2020 - 2029 zasleduje cilj, da v strukturi prodaje gozdnih lesnih sortimentov dolgoročno dosega najmanj 70 % delež prodaje kupcem, ki imajo lastno predelavo. Pri tem poudarjajo, da morebitni primanjkljaj gozdnih lesnih sortimentov družba pridobi z odkupom lesa iz zasebnih gozdov. Na podlagi teh dejstev bi družba lahko odigrala pomembno vlogo pri spodbujanju poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov. S poslovnim sodelovanjem zasebnih lastnikov gozdov bi si družba lahko močno olajšala in zagotovila bolj redne odkupe lesa iz zasebnih gozdov, če bi z zasebnimi lastniki gozdov sodelovala preko lokalnih združenj zasebnih lastnikov gozdov. V tem primeru bi lokalna združenja zasebnih lastnikov gozdov koordinirala poslovno sodelovanje, ki naj bi bilo dolgoročne narave in se z družbo dogovarjala za pogodbene pogoje in cene ter izvajala nadzor nad prodajo lesa. Seveda pa je to možno izvesti, v kolikor bi se delovanje lokalnih združenj zasebnih lastnikov gozdov profesionaliziralo.

Uporabljena literatura

- Breznikar A., Krajnc N., Ščap Š., Cojzer M. 2017. Priročnik za krepitev gozdarskega svetovanja na področju mobilizacije gozdnih lesnih virov v Sloveniji. Ljubljana. Zavod za gozdove Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije: 85 str.
- Ficko A. 2019. Private forest owners' social economic profiles weakly influence forest management conceptualizations. *Forests*, 11, 956: 1 - 14 <https://doi.org/10.3390/f10110956>
- Iveta N., Pezdevšek Malovrh Š. 2021. Aktiviranje gospodarjenja v zasebnih gozdovih s poslovnim sodelovanjem med zasebnimi lastniki gozdov in ponudniki gozdarskih storitev: študij primera revir Vodice. *Acta Silvae et Ligni*, 125: 39 - 52 <https://doi.org/10.20315/ASetL.125.4>
- Javornik N. 2022. Pripravljenost zasebnih lastnikov gozdov za poslovno povezovanje v krajevni enoti Podvelka. Diplomsko delo. Ljubljana. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, samozaložba: 62 str.
- Krajnc A., Harmel M., Krajnc N. 2014. Možnosti povezovalja akterjev vzdolž proizvodnih verig. Ljubljana. ZaVita in Gozdarski inštitut Slovenije: 19 str.
- Kumer P., Potočnik Slavič I. 2016. Heterogeneous small-scale forest ownership: Complexity of management and conflicts of interest. *Belgeo*, 4, 1 - 22 <https://doi.org/10.4000/belgeo.19354>
- Kumer P. 2019. Lastniki gozdov v Sloveniji. Ljubljana, Založba ZRC: 124 str.
- Kunej S., Pezdevšek Malovrh Š. 2020. Razvoj Strojnega krožka Bled. Bilten Zveze lastnikov gozdov Slovenije: 19-21
- Nared J., Repolusk P., Černič Istenič M., Trobec A., Zavodnik Lamovšek A., Drobne S., Foški M., Mrak G., Rozman U. 2019. Končno poročilo Projekta V6-1731: »Celovita demografska analiza s projekcijami za podeželska in urbana območja«. Ljubljana. Znanstveno raziskovalni center SAZU in Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: 138 str.
- Obligacijski zakonik. 2001. Uradni list RS, št. 83/01, 97/07, 64/16 in 20/18. Neuradno prečiščeno besedilo št. 4. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1263> (7. okt. 2023)
- Operativni programa za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa za obdobje 2017 - 2021. 2017. Ljubljana. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: 37 str.
- Oto S. 2011. Sodelovanje lastnikov gozdov pri rabi strojev na območju Strojne, Zelen Brega in Suhega Vrha. Diplomsko delo - univerzitetni študij. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, samozaložba: 60 str.
- Pezdevšek Malovrh Š., Nonić D., Glavonjić P., Nedejković J., Avdibegović M., Krč J. 2015. Private Forest Owner Typologies in Slovenia and Serbia: Targeting Private Forest Owner Groups for Policy Implementation. *Small-scale Forestry* 14, 423 - 440 <https://doi.org/10.1007/s11842-015-9296-8>
- Pezdevšek Malovrh Š., Uhan Z. 2022. Poslovno sodelovanje zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno-lesne verige: izziv za društva lastnikov gozdov ali priložnost za uresničevanje ciljev strateških dokumentov, povezanih z gozdom in gozdarstvom? Bončina A. (ur.). *Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji do leta 2030: razvojni problemi in njihovo reševanje*, XXXVIII. Gozdarski študijski dnevi: zbornik predavanj, Ljubljana, 24. november 2022, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 95 - 103
- Pezdevšek Malovrh Š., Ščap Š., Krajnc N., Stare D., Pucelj Vidović T. 2023. Rezultati anketiranja zasebnih lastnikov gozdov. Ljubljana. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Gozdarski inštitut Slovenije: 37 str.
- Pisek R. 2023. Velikost zasebne gozdne posesti. Zavod za gozdove Slovenije, Služba za gozdarsko načrtovanje. Dostopno na: http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/CE/gozdovi_SLO/Karte/Velikost_zasebne_gozdne_posesti_2023.jpg (8. okt. 2023)
- Plej B. 2001. Strojni krožki. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, samozaložba: 59 str.
- Poročilo o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa do 2014 - 2016. 2014. Ljubljana. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije: 97 str.
- Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2022. 2023. Ljubljana. Zavod za gozdove Slovenije: 120 str.
- Pravilnik o evidenci organizacij proizvajalcev, združenj organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev za skupno trženje. 2018. Uradni list RS, št. 64/18, 7/20 in 35/22. Neuradno prečiščeno besedilo št. 2. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13251> (7. okt. 2023)
- Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove. 2018. Uradni list RS, št. 64/18, 7/20 in 35/22. Neuradno prečiščeno besedilo št. 11. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5730> (7. okt. 2023)

- Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih. 1994. Uradni list RS, št. 35/94, 50/06, 74/11 in 80/12. Neuradno prečiščeno besedilo št. 3. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV1068> (7. okt. 2023)
- Pravilnik o pogojih za oprostitev plačila dohodnine od prejemkov iz medsosedske pomoči med kmetijskimi gospodarstvi v okviru strojnih krožkov. 2006. Uradni list RS, št. 141/06. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV8042> (7. okt. 2023)
- Pravilnik o priznanju skupine proizvajalcev za skupno trženje. 2018. Uradni list RS, št. 23/18, 46/19 in 133/21. Neuradno prečiščeno besedilo št. 2. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV12183> (7. okt. 2023)
- Pravilnik o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije. 2018. Uradni list RS, št. 23/18, 46/19 in 133/21. Neuradno prečiščeno besedilo št. 2. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV12694> (7. okt. 2023)
- Predlog novelacije Akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji (»Les je lep«). 2022. Ljubljana. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije: 10 str.
- Program razvoja podeželja 2014 – 2020 (do 2022). 2022. Ljubljana. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Različica 13.1: 1052 str.
- Puharič K. 1995. Gospodarsko pravo z osnovami prava. Ljubljana, ČZ Uradni list republike Slovenije: 235 str.
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu. 2007. Ur. l. RS, št. 111/07
- Ring B. 2022. Izvedba svetovalne dejavnosti za zasebne lastnike gozdov na Zavodu za gozdove Slovenije. Diplomsko delo - univerzitetni študij. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, samozaložba: 71 str.
- Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023-2027. 2021. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: 755 str.
- Ščap Š., Stare D., Krajnc N., Triplat M. 2021. Značilnosti opravljanja sečnje in spravila v zasebnih gozdovih v Sloveniji. *Acta Silvae et Ligni* 125, 25 - 38 <https://doi.org/10.20315/ASetL.125.3>.
- Šinko M. 2012. Institucionalno in strukturno ozadje povezovanja gozdnih proizvajalcev. V: Povezovanje lastnikov gozdov in skupno gospodarjenje: zbornik razširjenih izvlečkov: XXIX. gozdarski študijski dnevi. Marenče J. (ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 11 - 13
- UNECE/FAO. 2020. Who owns our forests? Forest ownership in ECE region. Geneva. United Nations: 182 str.
- Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji. 2015. Uradni list RS, št. 57/15, 36/18 in 151/22. Neuradno prečiščeno besedilo št. 2. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6925> (7. okt. 2023)
- Valentar V. 2012. Povezovanje lastnikov gozdov za skupno trženje lesa. V: XXIX. gozdarski študijski dnevi: povezovanje lastnikov gozdov in skupno gospodarjenje: zbornik razširjenih izvlečkov. Marenče J. (ur.). Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 38 - 40
- Zakon o dohodnini. 2011. Uradni list RS, št. 13/11, 9/12, 24/12, 30/12, 40/12, 75/12, 94/12, 52/13, 96/13, 29/14, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 in 158/2. Neuradno prečiščeno besedilo št. 32. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4697> (7. okt. 2023)
- Zakon o društvih. 2011. Uradni list RS, št. 64/11 in 21/18. Neuradno prečiščeno besedilo št. 4. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4242> (7. okt. 2023)
- Zakon o gospodarskih družbah. 2009. Uradni list RS, št. 65/09, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19, 158/20, 18/21, 18/23 in 75/23. Neuradno prečiščeno besedilo št. 20. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291> (7. okt. 2023)
- Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije. 2016. Uradni list RS, št. 9/16, 36/21 in 140/22. Neuradno prečiščeno besedilo št. 2. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7109> (10. okt. 2023)
- Zakon o gozdovih. 1993. Uradni list RS, št. 30/93, 56/99, 67/02, 110/02, 115/06, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13, 17/14, 22/14, 24/15, 9/16, 77/16 in 78/23. Neuradno prečiščeno besedilo št. 12. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO270> (7. okt. 2023)

Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. 2004. Uradni list RS, št. 69/04, 117/06, 26/08 in 7/09. Neuradno prečiščeno besedilo št. 6. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1859> (10. okt 2023)

Zakon o kmetijskih zemljiščih. 2011. Uradni list RS, št. 71/11, 58/12, 27/16, 27/17, 79/17, 44/22 in 78/23. Neuradno prečiščeno besedilo št. 19. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO541> (7. okt. 2023)

Zakon o kmetijstvu. 2008. Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21, 123/21, 44/22,

130/22, 18/23 in 78/23. Neuradno prečiščeno besedilo št. 12. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4716> (7. okt 2023)

Zakon o zadrugah. 2009. Uradni list RS, št. 97/09 in 121/21. Neuradno prečiščeno besedilo št. 6. Pravno informacijski sistem Republike Slovenije. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO217> (7. okt. 2023)

Zgonjanin Ž. 1987. Strojna skupnost Rečica ob Paki. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede. Ljubljana, samozaložba: 43 str.

ZAHVALA

Avtorji priročnika se zahvaljujemo za finančno podporo Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Javni agenciji za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije. Avtorji se zahvaljujemo Tanji Pucelj Vidović za pravni pregled prikazanih poslovnih modelov povezovanja zasebnih lastnikov gozdov in poslovnega sodelovanja z deležniki gozdno-lesene verige. Avtorji se zahvaljujemo tudi Vasji Lebanu za pomoč pri delu na projektu.



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO



javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije



GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE



Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za gozdarstvo
in obnovljive gozdne vire





Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi
v podporo večji mobilizaciji lesa